

GONIEC NADWIŚLAŃSKI

WYDANIE PORANNE

GŁOS POMORSKI

PISMO CODZIENNE POŚWIĘCONE SPRAWOM STANU ŚREDNIEGO.

Redakcja i administracja w Grudziądzu, ul. Mickiewicza 5. Telefon 39. — Telefona redakcji w nocy nr. 311 i 312. — Konto czekowe P. K. O. Poznań nr. 20742
Reprezentacja Gońca Nadwiślańskiego w Toruniu: Ul. Sw. Ducha nr. 13. Telefon 56. — Reprezentacja redakcji w Poznaniu: Ul. Kanta'ya nr. 1. Telefon 14-73

Nr. 38.

GRUDZIĄDZ — TORUN, czwartek, dnia 16 lutego 1928 r.

Rok IV.

Wszyscy głosować powinni na listę
Katolickiej Unji Ziem Zachodnich

nr. 30

Przyjaźń Ojca św. z marsz. Piłsudskim.

Co powiedział prymas Hlond o stosunkach między Polską a Watykanem.

Podczas owacyjnego powitania Prymasa Polski przez kolonję polską, władze i katolicką ludność Berlina, jeden z dziennikarzy zwrócił się do kardynała Hlonda z zapytaniem:

— Jaki jest obecnie stosunek Stolicy Apostolskiej do Polski i rządu Marszałka Piłsudskiego?

Prymas Polski odpowiedział:

„Podczas mojej bytności w Rzymie miałem sposobność przekonania się, iż stosunki między Polską a Watykanem nigdy dotychczas nie były tak dobre i tak zażyłe, jak obec-

nie. Jest to w bardzo wielkiej mierze wynikiem serdecznego stosunku osobistej przyjaźni, łączącej Ojca Świętego z Marszałkiem Piłsudskim, — przyjaźni, datującej się jeszcze z tych czasów, gdy dzisiejszy Namiestnik Chrystusa przebywał w Warszawie jako nuncjusz apostolski. Czasy tego swego pobytu w Polsce, przypadającego na okres bohaterskich zmagani naszych o utrwalenie uzyskanej niepodległości, wspomina Ojciec Święty najchętniej, dając przytem zawsze wyraz swej wielkiej sympatji dla narodu polskiego i podziwu dla jego wielkich przywódców.“

Ks. prymas Hlond w Wrocławiu.

Wzruszająca chwila złożenia hołdu najwyższemu dostojnikowi Kościoła polskiego

Wrocław, 14. 2. (Pat.) Dnia 14 b. m. przybył do Wrocławia celem odwiedzenia ks. kard. Bertrama prymas polski ks. kard. Hlond. Na dworcu ks. kard. Hlond powitany został przez ks. kard. Bertrama w asyście konsula Rzplitej dra. Radońskiego wraz z personelem poselstwa.

Po krótkim przemówieniu ks. kard. Hlond udał się do pałacu biskupiego. O godz. 5 po poł. ks. kard. Hlond przybył do odświętnie przystrojonego gmachu konsulatu, gdzie konsul przedstawił mu członków konsulatu oraz

przedstawicieli kolonji polskiej, wygłaszając mowę powitalną.

Wzruszającą była chwila złożenia hołdu najwyższemu dostojnikowi Kościoła polskiego przez przybyłych ze wszystkich stron górnego i dolnego Śląska przedstawicieli Śląska.

Ks. prymas udzielił zebranych błogosławieństwa Papieskiego, poczem rozmawiał z poszczególnymi delegatami.

Jutro rano odjedzie ks. kard. Hlond samochodem do Rawicza, dokąd odprowadzi go konsul Rzplitej.

Ameryka u progu wojny?

Przepowiednia amerykańskiego admirała Blunkerta.

N. Jork, 14. 2. (Pat.) Admirał Blunkert wygłosił ostatnio na bankiecie kół republikańskich w N. Jorku przemówienie, które wywołało duże wrażenie w prasie amerykańskiej i angielskiej. W przemówieniu tem Blunkert powiedział m. in.: Jesteśmy dziś bliżsi wojny aniżeli w innym okresie naszej historii, a to dlatego, że nasza sprawność doszła do szczytów. Kara za sprawność jest wojna. Skoro tylko jakieś państwo stanie się zbyt sprawnym — pozostałe państwa zmagają się prze-

ciw niemu.

Zawsze twierdziłem, że Stany Zjednoczone powinny mieć silną flotę handlową. Nigdy w historii świata żaden naród nie stał się wielkim i potężnym bez zdobycia potęgi na morzu.

Jeżeli panowie zechcecie zatem przekonać się, to mogą zapewnić, że będziecie mieli wojnę z Anglią lub jakimkolwiek innym państwem.

Dookoła konfliktu polsko-litewskiego.

Kowno, 14. 2. (Pat.) „Ljetuwos Zinjus“ omawiając notę ministra Zaleskiego, przypuszcza, że początek rokowań będzie zależał od tego, czy Polska zgodzi się na rozpatrzenie konfliktu polsko-litewskiego w całości, a w pierwszym rzędzie na zlikwidowanie następstw czynu gen. Żeligowskiego.

Min. Zaleski zgadza się włączyć do programu rokowań tylko te zagadnienia, które są

w interesie Polski. Jednakże taki jednostronny program jest dla Litwy nie do przyjęcia. Pismo przypuszcza, że na zapytanie min. Zaleskiego, czy Litwa chce rozpocząć rokowania z Polską, należy odpowiedzieć: „Czy Polska zgodzi się na rozmowę o zagadnieniach, co do których zainteresowana jest nie tylko Polska lecz i Litwa.“

HERBATA PERŁOWA
AROMATYCZNA, MOCNA I WYDAJNA.
WSZECHŚWIATOWA FIRMA, ISTNIEJĄCA OD ROKU 1787.

Niemcy pomorscy przeciwko państwu polskiemu.

Dowiadujemy się od naczynych świadków, że Niemcy, korzystając z rozdrobnienia polskich sił wyborczych na Pomorzu, rozpoczęli zdradziecką robotę przekupywania Polaków. Obiecują oni bowiem mniejsze lub większe sumy, albo też wynagrodzenie w naturze, jak węgiel, zboże, lub ziemniaki, każdemu, kto zgodzi się powstrzymać od głosowania.

Podobne wypadki zdarzyły się w powiecie gniewskim, a niewątpliwie zdarzać się też muszą i w innych powiatach. Jest również rzeczą możliwą, że Niemcy, mając pokaźne fundusze z Berlina, kupują sobie i wśród wątpliwych Polaków głosy na swoją listę niemiecką.

Jest to celowa, irredentystyczna robota, mająca na celu wzmocnienie elementu niemieckiego na Pomorzu, aby potem móc tem jawniej i śmieiej wysunąć hasło oderwania tej starej ziemi pomorskiej od Polski.

Jak wiadomo, rząd berliński, oraz sfery nacjonalistyczne w Niemczech nie pogodziły się bynajmniej ze stanem rzeczy, wytworzonym przez Traktat Wersalski. Oderwanie Pomorza od Polski, złączenie Prus Wschodnich z pozostałymi krajami Rzeszy Niemieckiej, pozostaną zawsze głównym celem t. zw. „polityki wschodniej“ Niemiec.

Wybory do Sejmu i Senatu, i związane z wyborami rozdrobnienie partyjne, dają Niemcom doskonałą okazję, aby ponowić swą irredentystyczną działalność, godzącą w podstawy polskości na Pomorzu. Istniejącą tutaj jak zresztą i w całej Polsce nowego rodzaju dezorientację polityczną pragną Niemcy pogłębić jeszcze więcej i na gorącym ogniu tej antypaństwowej roboty upiec swoją pieczęć, która Polska, nie mogąc strawić, musiała by się w końcu udławić.

Wzmocnienie elementu niemieckiego na Pomorzu, przy równoczesnym rozbiegu sił polskich i powstrzymaniu się od głosowania ze strony szerszych warstw Polaków na Pomorzu, jest równoznaczne ze wzmocnieniem szans niemieckich w kierunku rewizji zachodnich granic Polski.

Niemcy mieliby w ręku argumenty, które z wielką trudnością jedynie byłibyśmy w stanie odeprzeć.

Na szczęście jeszcze można przeszkodzić tej antypaństwowej robotce niemieckiej na Pomorzu. Ponieważ jest to robota, granicząca ze zdradą stanu, władze polityczne i polityczne, mając rozwiązane ręce, powinny użyć całego swego autorytetu i wszystkich, stoją-

cych do dyspozycji środków, aby przeszkodzić Niemcom w wykonaniu ich zbrodniczego planu. Ukarany powinien być nie tylko ten, kto kupuje głosy polskie, ale jeszcze więcej ten, kto bierze judaszowską zapłatę, zdradzając tem samem własną Ojczyznę.

Jesteśmy też pewni, że władze nasze postąpią z całą surowością prawa przeciwko irredentystom niemieckim, a jeszcze więcej przeciwko tym zdrajcom, którzy za marne judaszowskie srebrniki sprzedają żywotne interesy państwa i narodu polskiego na Pomorzu.

Do ludności polskiej zwracamy się z gorącym apelem, aby w każdym wypadku przeszkadzała w wykonaniu tych zbrodnich planów niemieckich i żeby o każdy takim wypadku donosiła Wojewódzkiemu Komitetowi Wyborczemu w Toruniu, ul. Mestowa 36. Trzeba bowiem już w zarodku urwać łeb hydry niemieckiej, gotującej się do zadania bolesnego ciosu naszemu państwu i narodowi. Tutaj, gdzie chodzi o egzystencję naszej Ojczyzny, każdy z Polaków winien ponieść jak największe nawet ofiary, aby zabezpieczyć Pomorze od klęski, jaką gotują nam snadkobiercy zbrodniczego Zakonu Krzyżackiego.

Dzisiaj, kiedy niebezpieczeństwo niemieckie stoi już u wrót naszego Pomorza, tem więcej potrzebne jest zjednoczenie sił polskich. Porzucić powinniśmy właśnie partyjne i lo-

kalne interesy, a zjednoczyć się pod jednym wielkim sztandarem katolickim, mającym na celu obronę polskiego Pomorza, obronę Państwa i Kościoła, obronę szerokich warstw pracujących i zapewnienie im warunków zdrowego rozwoju i dobrobytu.

Na całym Pomorzu nie powinno nikogo braknąć, kto by nie oddał swego głosu na polską listę. Wobec tego, co nam grozi, niechaj każdy, choćby ślepy lub kulawy, pospiesz się w dniach 4 i 11 marca do urny wyborczej, aby cały świat ponownie mógł stwierdzić, że Pomorze jest polskie i wiernie stoi u boku Macierzy, tej Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polskiej.

Dla dobra tej naszej Ojczyzny porzucić muszą wszyscy ambicje i sentymenty partyjne. Ktokolwiek był dotychczas czy endekiem, czy enperowcem, czy piastowcem, czy nawet socjalistą, w tej decydującej chwili musi koniecznie stać się — Polakiem.

Walkę partyjną, o ile kto bez niej żyć nie może — prowadzić możemy nadal po wyborach. Dzisiaj zaś obowiązkiem każdego Polaka jest zjednoczyć się pod jednym potężnym sztandarem, pod sztandarem Katolickiej Unji Ziemi Zachodnich, czyli „trzydziestki”, która jak dotychczas, największe odnosi tryumfy na zagrożonych rubieżach naszej Ojczyzny.

gorąco za rozwojem przyjaźni między obu bratnimi narodami.

„Czechosłoweńska Republika” poświęca artykuł naczelnym w sprawie politycznej i kulturalnej współpracy Polski i Czechosłowacji. Pismo stwierdza, że współpraca ta pociągnie za sobą polepszenie stosunków gospodarczych.

Prasa czechosłowacka podkreśla serdeczny stosunek z Polską.

Praga, 14. 2. (Pat.) „Narodnia polityka” stwierdza z zadowoleniem, że stosunki pomiędzy Polską a Czechosłowacją stają się coraz serdeczniejsze. Fakt ten daje się zauważyć zarówno na ziemiach Cieszyńskich, jak i na Wołyniu, a nawet w Krakowie, który dotychczas zachował rezerwę, wypowiadając się

Pierwsze publiczne wystąpienie

nowozałożonego Stowarzyszenia Przyjaciół Ligi Narodów w Gdańsku.

Gdańsk, 14. 2. (Pat.) Wczoraj odbyło się pierwsze publiczne wystąpienie nowozałożonego w Gdańsku Stowarzyszenia Przyjaciół Ligi Narodów. W zebraniu tem wzięli udział członkowie senatu Wolnego Miasta z dr. Sahmem na czele, Wysoki Komisarz Ligi Narodów v. Hammel, Komisarz Generalny Polski Strassburger, przedstawiciele polskich i niemieckich Stowarzyszeń Przy-

jaciół Ligi Narodów, Rzeszy i t. d.

Na zebraniu tem wygłoszonych zostało szereg przemówień, wieczorem zaś odbył się w hotelu „Danziger Hof” bankiet, na którym byli obecni wszyscy wyżej wymienieni. Podczas bankietu wygłoszono również szereg przemówień, dotyczących celu prac nowoutworzonego Stowarzyszenia Przyjaciół Ligi Narodów w Gdańsku.

Nacjonaliści niemieccy oburzeni

z powodu ograniczenia emigracji polskich robotników sezonowych.

Gdańsk, 14. 2. (Pat.) Organ nacjonalistów niemieckich „Danziger Allgemeine Ztg.” zamieszcza dziś artykuł podkreślający rozpaczli-

we położenie rolnictwa gdańskiego. M. in. artykuł ten omawia sprawę polskich robotników sezonowych, pracujących w majątkach nie-

mieckich W. M. Gdańska. Organ nacjonalistów oburza się na nowy senat, który zapowiedział pewne ograniczenia emigracji polskich robotników sezonowych i oświadczył, że utrudnienie emigracji polskich robotników sezonowych pogarsza położenie rolnictwa gdańskiego.

Bezskuteczne obrady nad ustawą szkolną w Niemczech.

Berlin, 14. 2. (Pat.) Komisja międzyfrakcyjna koalicji rządowej pracowała dziś przed poł. całe 3 godziny bez przerwy. Dyskusja polegała w dalszym ciągu na rozważaniu szczegółów poszczególnych programów ustawy szkolnej.

Po posiedzeniu przedstawiciele centrum i niem. partji ludowej mieli oświadczyć, że obrady dzisiejsze nie posunęły się ani krok naprzód, ani doprowadziły do ostatecznego zerwania rokowań.

Kara chłosty w Turcji.

Bagdad, 14. 2. (Pat.) W następstwie manifestacji, jakie miały miejsce w ub. tygodniu z okazji przybycia znanego przemysłowca Alfreda Monda, gabinet podpisał dekret, upoważniający władze do wymierzania młodzieży poniżej lat 19, winnych zakłócenia porządku publicznego, kary chłosty. Najwyższa kara wynosić może 25 kłapsów.

Sowiety a Liga Narodów.

Genewa, 14. 2. (Pat.) Rosja odrzuciła zaproszenie Ligi Narodów, dotyczące wskazania osób, któreby mogły być mianowane członkami Komitetu Ekonomicznego.

Podróż min. Staniewicza.

Warszawa, 14. 2. (Pat.) P. minister reform rolnych Staniewicz wyjeżdża na dwa dni z Warszawy. Powrót jego spodziewany jest w czwartek. —

Odwolań Konferencji

Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

Warszawa, 14. 2. (Pat.) Ministerstwo Przemysłu i Handlu podaje do wiadomości, że zapowiedziana na 15 i 16 lutego bm. konferencja ministra przemysłu i handlu z przedstawicielami poszczególnych działów przemysłu i produkcji polskiej — została odwołana z przyczyn od ministra niezależnych na dzień 22 i 23 lutego br. Konferencja ta rozpocznie się o godzinie 11-tej przed południem.

Opozycja przeciw rządowi rumuńskiemu

Bukareszt, 14. 2. (Pat.) Wczoraj odbył się w Krajowie wielki wiec, na którym, przemawiał przewodca partji chłopskiej poseł Manju. Poseł Manju ostro atakował rząd zarzucając mu, że nie troszczy się o wielu ludzi a władze zawdzięcza jedynie Radzie regencyjnej i bagnatom żandarmów.

174 Lekarz obłąkanych.

(Ciąg dalszy.)

- Pod jakim nazwiskiem?
- Zapytasz się o pastora Müllera. Rittner skłonił się z uśmiechem.
- Do widzenia więc niezadługo w Genewie, hotel Mount-Blanc.
- Do widzenia!

Po przyjacielskim uściśnieniu dłoni, Rene przeprowadził Rittnera aż do bramy, którą zamknął po cichu. Powrócił do pokoju, obciął wasy i brodę, tak samo, jak to wspólnik jego zamysłał także zrobić; następnie wdział czarne ubranie duchownej formy, zupełnie nowe, na szyję założył biały krawat, na nogi trzewiki na grubych podeszwach sznurwane, na wierzch szeroką rewerendę z czarnej alpaki, zapięta na małe guziczki, na głowę niski kapelusz o szerokim rondzie, przez ramię przepasał podróżny sakwojaż i starannie zamknął dubeltowe dno worka podróżnego, napelnionego białyną. Napisał kilka słów na papierze, włożył go w kopertę wraz ze stu frankowym biletem, położył to na stole i wyszedł z pokoju, zamknawszy drzwi, ale klucz pozostawiwszy w zamku. List, zaadresowany do stróża domu, zawierał te słowa: „Zmuszony jestem wyjechać bezpowrotnie. Sprzedaj moje rzeczy. Pieniądze zabierz sobie. Caquet, lokator z drugiego piętra.”

Wyszedł z domu i przesiedział resztę nocy w małej restauracji obok stacji kolei Ljońskiej otwartej zawsze przez całą noc. O szóstej trzydzieści minut siedział w pociągu i szybko zdążył

O tej samej godzinie, kiedy Rene Jancelyn odjeżdżał, spodziewając się znaleźć poza granicą zupełnie bezpieczność, Klaudjusz Marteau obudził się i podług zwyczaju, poszedł się umyć do Sekwany, którą przekładał nad wszelkie angielskie miednice. Zrobiwszy to, udał się w stronę spalonego domu.

Dwunastu strażników bezpieczeństwa pilnowało dostępu, strażacy zaś ogniowi dokończali gasić głównie ostatnie.

Spacer marynarza nie trwał długo. Powróciwszy do parku, przypomniał sobie nagle o szkatułce, którą uratował z płomieni razem z Matyldą. Wstąpił do siebie do mieszkania, ażeby ją wziąć i odnieść właścicielce, przywiązując zresztą małe bardzo znaczenie do tego pudełka, na które ani spojrzal zeszłej nocy. Teraz zaczął mu się przypatrywać. Pudełko miało formę maleńskiego kufereczka i zrobione było z cyzelowanego srebra prześlicznej roboty. Miniaturowy kluczyk stalowy, wyrobiony jako cacko, tkwił w zamczku. Klaudjusz machinalnie zakreślił kluczyk. Pudełko się otworzyło. Zawierało, jak wiemy, papiery, które Matylda włożyła tu wczoraj razem z fałszywym czekiem. Klaudjusz wyjmował papiery i przebiegał je oczami. Najpierwszym, jaki dostał mu się do ręki, była metryka Matyldy.

— Matylda Jancelyn, to zapewne nazwisko młodej pani... Matylda — powtórzył. — Słyszałem to imię niedawno, ale... gdzie?... A ba! albo to jednego osła nazywają Marteau.

Rozwinął następnie inną ćwiartkę papieru, zawierającą tylko słów kilka. Przeczytał głośno. „Mój kochany Rene. Baltus ma czek w re-

kach. Mówi o ekspercie i P. R. Sytuacja wyjątkowa. Potrzebna jest prędko narada. Czekam, kawiarnia Helder. Spal pisma. 3 grudnia. F. L.”

— Ależ to tylko morderca Fryderyka Baltusa mógł to napisać — mruknął przerażony Marteau, data 3 grudnia, a to w nocy z trzeciego na czwarty ten nieszczęśliwy młodzieniec został zamordowany przed swoim własnym domem, gdy wracał z Paryża. Ale pierwsze litery F. L! To te same, które widziałem powtórnie w Paryżu, na ulicy Clichy, na kolbie rewolweru pana Fabrycjusza Leclere! F. L., Fabrice Leclere! No, ani cienia wątpliwości! To on, tak, to on jest mordercą! Dla czeka, czek, o którym mówiono na sprawie... Więc kradzież była powodem zabójstwa. Ale nie... musi być coś innego. Wspomina tu o ekspertyzie P. R., znaczy Prokurator Rzeczypospolitej; nie trzeba być zbyt przebiegłym, ażeby się tego domyślić. Chciano się przekonąć, czy czek był sfalszowany, czy prawdziwy. Pan Fabrycjusz jest zatem fałszerzem, albo współnikiem fałszerza, zasługiwał na galery i obawiał się właśnie tego. Ażeby uniknąć galery, obrał drogę do gilotyny! Do pioruna, więc ja służę u mordercy!...

Klaudjusz Marteau zbladł jak chusta, uderzył się silnie w piersi i ciągnął dalej.

— Ale ta kobieta, co posiada ten kawałek papieru! Ta kobieta, coby mogła posłać pana Fabrycjusza na szafot, na którym skończył kto inny! kto ona?

Ex-marynarz, zebrawszy całą swą pamięć, nagle wykrzyknął:

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Kolejarze za Katolicką Unją.

Główny Komitet Wyborczy Kolejarzy na okręg poznański wydał oświadczenie, w którym podkreśla, że ogół kolejarzy do wyborów pójdzie pod sztandarem Katolickiej Unii. Z oświadczenia dowiadujemy się, iż we wszystkich większych miejscowościach utworzono Komitety Wyborcze kolejarzy. W końcu oświadczenie podkreśla fakt, że na czołowym miejscu listy państwowej Katolickiej Unii znajduje się minister komunikacji p. Romocki

Jarocin. Z inicjatywy Głównego Komitetu Wyborczego Kolejarzy odbyło się w dniu 11 bm. zebranie miejscowych członków, którzy po wysłuchaniu przemówień delegatów zgłosili jednogłośnie przystąpienie do Katolickiej Unii i zobowiązali się oddać głosy na listę nr. 30. Przewodniczącym miejscowego komitetu wyborczego został p. Młodecki.

Ostrów. Na zebraniu organizacyjnym kolejarzy, po referacie p. Bojki z Poznania liczenie zebrani kolejarze powzięli uchwałę, iż złączają się w zupełności z akcją porządkową Katolickiej Unii i uchwalają oddać swe głosy na listę nr. 30. Przewodniczącym miejscowego Komitetu wyborczego wybrano p. Szumczaka, zastępcą p. Gruntowskiego, sekretarzem p. Kalinowskiego.

Krotoszyn. Z inicjatywy Zw. Urzędników Kolejowych Komitet Wyborczy Kolejarzy zwołał zebranie, na którym przemówienie programowe wygłosił p. Czarnecki. Wszyscy wypowiedzieli się za Katolicką Unją i zobowiązali się przy wyborach oddać swe głosy wraz z rodzinami na listę nr. 30, stojąc na niewzruszonym stanowisku państwowo-narodowym i katolickim. Do Komitetu miejscowego powołano pp. Czarneckiego (przewodniczący) i Jajora (sekretarz).

Gostyń. Na zebraniu przedwyborczym kolejarzy poza licznymi zebranymi przedstawicielami zawodu kolejarskiego, wzięło udział miejscowe obywatelstwo. Informacyjne przemówienie wygłosił p. Mikula z Poznania. Zarówno przedstawiciele kolejarzy, jak i przedstawiciele innych warstw społecznych przemawiali za Katolicką Unją. Uchwalono rezolucję, w której urzędnicy i obywatele Gostynia, łącznie z kolejarzami pozamiejscowymi postanawiają jednogłośnie poprzeć energicznie Katolicką Unję i głosować na listę nr. 30. Zebrani uważają Katolicką Unję za najsilniejszą reprezentację społeczeństwa Ziemi Zachodnich i za najodpowiedniejszy blok, który w przyszłym Sejmie będzie miał na celu podniesienie gospodarcze państwa i rzeczową współpracę z rządem. Do Komitetu Wyborczego powołano pp. Piweckiego (prezes), Berusa (sekretarz), Florczaka, Katarzyńskiego, Telegi, Ławniczaka (członkowie).

Fiasko agitacji p. Brejskiego.

Agitacja wyborcza, prowadzona przez p. Brejskiego na terenie Pomorza, w każdej niemal miejscowości kończy się kompletnym fiaskiem! Wszędzie — albo zebrani nie dopuszczają do powzięcia uchwał, co do zgłoszonych rezolucji, albo wszczynają takie hałas, że zebrania muszą być rozwiązane.

Ostatnio zwołał niefortunny kandydat, nie tyle „Zjednoczenia Gospodarczego” ile „zjednoczonych niepowodzeń” — wiec dn. 9 lutego w Łasinie, pow. grudziądzkiego, na którym zjawilo się kilkudziesięciu słuchaczy, przeważnie zwolenników innych ugrupowań politycznych.

Treść przemówienia p. Brejskiego, nawołującego do głosowania na listę kandydatów Zjedn. Gospod., wywołała na sali okrzyki i hałas tak wielki, że p. Brejski nolens — volens, musiał zaprzestać swego referatu, albowiem wiec — rozwiązano!

Tak niefortunnie zakończyła się agitacja wyborcza p. Brejskiego w Łasinie, jak również podobnie kończy się ona we wszystkich innych miejscowościach na Pomorzu!

Szkoda, p. Brejski, czasu i atlasu, na takie — zjednoczone niepowodzenia

Triumf

kobiety zależy bardziej od pięknej cery, niż od wielu innych jej wdzięków. Najwybredniejszym wymaganiom zadośćuczyni stałe używanie mydła Elida Favorit, które czyni cerę bardziej piękną i delikatną, niż była ona dotąd. Mydło Elida Favorit doskonale odraża delikatną cerę. Przy niskiej cenie posiada dogodny format, gustowne opakowanie, silny, trwały i wytworny zapach. Przyjemne i orzeźwiający mydło produkcji krajowej.

Mydło ELIDA Favorit

Na froncie przedwyborczym.

Katolicka Unja Ziemi Zachodnich zwyciężyła Ch. D. i N. P. R.-prawicę.

Na wiecu, jaki się odbył w Grzywnie, pow. Chełmińskiego, w dn. 9 bm., przy udziale około 100 osób, przeważnie członków Ch. D. i N.P.R.-prawicy, Katolicka Unja Ziemi Zachodnich odniosła wspaniałe zwycięstwo.

Referentami byli pp. Radke z Działdowa i Zgliniec z Tezewskiego Pola. Obaj mówcy wzywali zebranych do zblokowania się w Unji Ziemi Zachodnich, a to przede wszystkim w celu rozbitcia silnej i skonsolidowanej niemieckiej akcji wyborczej. W czasie dyskusji interpelowano mówców o powód rozbitcia się stronnictwa Ch. D. Wyczerpujących objaśnień w tej sprawie udzielił interpelantom nauczyciel p. Gołębiowski, prezes Ch. D. na po-

wiad Chelmnio, podkreślając rozbieżność poglądów liderów partyjnych na sprawy wyborcze. Interpelanci wyjaśnienia te przyjęli do wiadomości — a następnie zgodnie postanowiono oddać głosy na Katol. Unję Ziemi Zachodnich.

Na zakończenie wiecu wzniesiono okrzyk na cześć P. Prezydenta Rzplitej i Marszałka Piłsudskiego.

A więc program i idea Katol. Unii Ziemi Zachodnich odniosła walne zwycięstwo, pomimo że jej słuchaczami byli przeważnie ludzie, dotychczas wyznający inne zasady polityczne.

Czego się Niemcom zachciewa?

W Grabowie, pow. kościerzynskiego, odbył się dnia 9 bm. wiec niemieckiej mniejszości narodowej, przy udziale zaledwie garstki słuchaczy.

Aż czterech mówców przybyło pokrzepić swoimi wywodami ową garstkę niemieckich słuchaczy.

Z przemówień tych dowiadujemy się, czego to się Niemcom zachciewa na Pomorzu! Oto pomiędzy innymi dowiadujemy się, że Niemcom w Polsce dzieje się „krzywdy”, albowiem odbiera się im koncesje i daje polskim inwalidom wojennym. Parcele się ich majątki na korzyść polskich osadników małorolnych, nie dopuszcza się na stanowiska urzędnicze Niemców itp. Wiec my, Polacy, we własnym kraju mamy czynić ustępstwa — na korzyść Niemców? Czy takie „zachcianki”

Polaków, ciężki mający żywot pod niemieckim panowaniem — są do pomświenia? Inny znowu mówca, omawiając sprawy szkolne, zauważył, że Pomorze powinno mieć więcej szkół niemieckich i domagał się zaprowadzenia w szkołach polskich obowiązkowego języka niemieckiego, chociaż jedną godzinę tygodniowo!!!?

Takie żądania są już bezczelnością. Społeczeństwo winno o tem dobrze pamiętać i skupić swe głosy około takiej partji, która zgrupuje około siebie największą ilość głosów a w następstwie ilość swoich posłów. Ci zaś będą dopiero w możności, zachcianki niemieckie tak potraktować, jak tego interes — przede wszystkim polski — będzie wymagał.

Tego dokonać będzie mogła jedynie na Pomorzu Katolicka Unja Ziemi Zachodnich.

Pomorze pod sztandarem Katolickiej Unji.

Położenie przedwyborcze na Pomorzu z dnia na dzień coraz więcej krystalizuje się. Donoszą nam Torunia, że Kat. Unja, podobnie jak w Wielkopolsce, tak i na Pomorzu, będzie jedyną reprezentacją, jeżeli chodzi o jej siłę i współpracę z wszystkimi warstwami społeczeństwa, i prawdziwym blokiem jednoczącym pod sztandarem narodowym i katolickim wielkie masy wyborcze. Akcja przedwyborcza na Pomorzu temwięcej układa się korzystnie dla Katolickiej Unji, że miejscowa ludność szczególnem uznaniem odnosi się do jej poczynnia programowych o charakterze bezpartyjnym, a mających wyłącznie na celu twórczą i zdrową pracę dla dobra wszystkich warstw i naszego państwa, przy jednoczesnym poparciu obecnego rządu.

Z drugiej strony należy podkreślić fakt, że w programowych wskazaniach Katolickiej Unji na Pomorzu wysuwa się między innymi na czoło zjednoczenie żywiołu polskiego, aby przeciwstawić się skutecznie naporowi niemieczyny i ustrzec w ten sposób reprezentację

Pomorza w przyszłym parlamencie od powiększenia liczby przedstawicieli niemieckich. Jak wiadomo, pod sztandar Katolickiej Unji zaciągnęły się między innymi Chrz. Dem. Zjednoczenie Ludowe, a obecnie silnie grawituje ku niej N.P.R.-prawica. Według wiadomości, nadchodzących z powiatów kaszubskich, układ nastrojów na tamt. terenie przedstawia się nadzwyczaj korzystnie dla Katolickiej Unji. To samo daje zauważyć się w pozostałych okręgach pomorskich. Zarówno miasta jak i wsie opowiadają się na rzecz Katolickiej Unji. Do tego czasu na terenie Pomorza Katolicka Unja zorganizowała zgórą 100 wieców z rezultatem bardzo korzystnym dla siebie.

W ostatnim czasie odbył się w Senólnie wiec Katolickiej Unji, w którym wzięło udział kilkaset osób. Na wiecu przemawiali między innymi b. poseł Nowicki i p. Mozur; zebrani jednogłośnie wypowiedzieli się za Katolicką Unją.

Z ostatnich wieców.

Na całym terenie Pomorza akcja Katolickiej Unji zapowiada się bardzo pomyślnie. W ostatnim tygodniu odbyło się kilkadziesiąt wieców, w czterech okręgach pomorskich, na których przeszło 10 tysięcy osób uchwaliło pójść do wyborów pod sztandarem Katolickiej Unji. W ostatnich 2 dniach odbyły się wiece w następujących miejscowościach:

W Grzybniu (pow. chełmiński) odbył się wiec, na który przybyli również przedstawiciele N. P. R. prawicy, a znaczny udział wzięli członkowie Chrz. Demokracji. Wszyscy, którzy przemawiali na wiecu, nawoływali do popierania Katolickiej Unji, aby w ten sposób uchronić się przed naporem sił niemieckich i rozbięciem głosów polskich. Prezes Chrz. Demokracji na powiat chełmiński oświadczył, iż Chrz. Demokracja dlatego przystąpiła do Katolickiej Unji, aby zespolić siły polskie na Pomorzu, a temwięcej było to potrzebne, gdyż zgłoszono wiele list polskich, a Katolicka Unja tworzy właśnie wielki blok, obejmujący wszystkie warstwy społeczne.

W Piłach. Odbył się tu wiec, na którym uchwalono rezolucję, w której przeszło 200 osób oświadczyło się jednogłośnie za czynnem poparciem Katolickiej Unji i głosowaniem na liście nr. 30.

Puck. Na zebraniu miejscowego obywatelstwa utworzono Powiatowy Komitet Katolickiej Unji, do którego weszli: pp. J. Much-

liński, Kuchlewski, Szamotaj, Chojnacki, wszyscy z Pucka. Na zebraniu poświęcono szczególną uwagę sprawom agitacji wyborczej, mającej na celu przeciwstawienie się działalności niemieckiej.

Należy zauważyć, że pomorskie koła N. P. R. prawicy w wielu ośrodkach sympatyzują z działalnością Katolickiej Unji.

Intrygi. Donoszą nam o sprawie następującej. Zw. L. N. na liście nr. 24 bezprawnie zamieścił nazwisko p. Roszczynialskiego z Łęzyc w charakterze przedstawiciela Chrz. Rolników. Jak wiadomo, p. Roszczynialski znany jest jako działacz wybitny na Kaszubach i będąc sam Kaszubą zna doskonale miejscowe stosunki i prowadzi bardzo odpowiedzialną i twórczą pracę. P. Roszczynialski z oburzeniem zaprotestował przeciwko bezprawnemu zamieszczeniu swego nazwiska na liście nr. 24, motywując, że działalność Endecji na Kaszubach niechce osłaniać swem nazwiskiem. W ten sposób na liście nr. 24 w okręgu północnym niema żadnego Kaszuby.

Tajemnice Zw. L. N. Donoszą nam z wielu miejscowości w Wielkopolsce, że wiele wieców Zw. L. N. odbywa się w zamkniętem kole i udział w nich biorą tylko osoby, które wykazać się mogą zaproszeniem lub kartami członkowskiem Zw. L. N. Faktem jest wielce wymownym i wskazuje, że Zw. L. N. lęka się uprawiać szerszą działalność przedwyborczą na arenie publicznej.

Nowa placówka Katolickiej Unji Ziem Zachodnich.

W dniu 7 bm. na poufnej konferencji utworzył się w Pucku Powiatowy Komitet Unji Ziem Zachodnich przy udziale przeszło 20 osób. Do Komitetu powołani zostali pp. Muchliński Jan, Kuchlewski, Szamotaj i Hojnacki, wszyscy z Pucka.

Na konferencji tej zastanawiano się nad

sposobami agitacji wyborczej w celu przeciwstawienia się rozwielenionej tam niemieckiej akcji wyborczej.

Na tym więc, zagrożonym przez niemiecką odcinku, miejscowy Komitet Katolickiej Unji Ziem Zachodnich będzie miał zaszczytne pole działania.

Niemcy na gwałt się zbroją.

Flota wojenna Niemiec pochłania dziś większe sumy niż w roku 1914.

Korzystając z tego, że rozpoczęły się rozprawy w parlamencie niemieckim nad budżetem ministerjum wojny, dzienniki berlińskie podały przed kilku dniami szereg cyfr, dotyczących budżetu niemieckiej marynarki wojennej.

Z zestawień tych wynika np., że 176 oficerów marynarki, czyli 10 proc. całego składu oficerów floty wojennej, stale przebywa w Berlinie, przydzieleni są oni do kierownictwa floty. W roku 1914 marynarka niemiecka była dziesięciokrotnie silniejsza, lecz oficerów w dowództwie floty miała zaledwie 92.

Liczba wyższych dygnitarzy w ministerjum wojny wynosi dziś 124, czyli cztery i pół raza więcej, co w roku 1914.

Paliwo dla 150 torpedowców i łodzi pod-

wodnych kosztowało w roku 1914 — 9.400.000 marek, dziś, gdy Niemcom według traktatu, wolno mieć tylko 12 torpedowców, paliwo kosztuje prawie o pół miliona marek więcej, a mianowicie 9.870.000 marek!

Naogół flota niemiecka wydaje dziś na paliwo przeszło 17 milionów marek, to znaczy o 2 miliony więcej, aniżeli swego czasu flota przedwojenna.

Cyfrы te mówią same za siebie. Widać z nich, że Niemcy gromadzą w każdej broni ogrom na zapasy na wypadek wojny; a pod pozorem niewinnych wydatków na paliwo i t. p. zbierają fundusze na rozbudowę nowej floty i ekwipunek nowej armii.

Prośba o litość.

(Koresp. wł.)

Moskwa, w lutym 1928.

Zinowjew i Kamieniew uterzymali się na swoim zwykłym poziomie. P. Zinowjew orgis figura gratisima t. zw. general-gubernator petersburski padł przed paru laty. Okazało się wówczas, że wszystkie „cieple miejsca“ w jego województwie zajęli jego krewni i swojacy. Jako prezes Kominternu p. Zinowjew nie lubił wyrachowywać się z wielkich sum, które rozporządzał się bez kontroli. P. Kamieniew też był general-gubernatorem, jako prezes sowdepu w Moskwie i rządził na Kremlinie. P. Kamieniew stawał się opozycjonistą w miarę tego, jak czyniono mu krzywdy personalne.

Stalin skrzywdził obu byłych dostojników, nie tylko wypędził z posad, ale pozbawił przywilejów i zagroził przeniesieniem do szeregów szarej masy partyjnej. To wywołało ostry opozycjonizm pp. Kamieniewa i Zinowjewa, którzy już bez ostrożności rzucili się do bloku z Trockim. Kiedy okazało się, że „Lew“ jest słabszy od Stalina, obydwójce byli dostojnicy otrzeźwiali i wrócili do zwykłej sobie taktyki.

Tekst listu, który ogłosili oni wspólnie w „Prawdzie“, dowodzi, że ci dwaj bohaterowie w niczem nie zmienili się. Najwięcej przelekli się oni tego, że z szeregów rządzących będą przeniesieni do szarego tłumu. Obaj kająjący się wiedzą że główny obiekt nienawiści Stalina — to p. Trocki. Dlatego też w liście chlubią się specjalnie swojemi sprawami z Trockim i nawet podkreślają złośliwą szkodliwość planów b. generalissimusa.

Obaj pokutnicy „donoszą“, że wówczas, kiedy nie byli jeszcze wygnani z partji, walczyli z Trockim i wskazywali na niebezpieczeństwo jego „lekomyślniej i awanturniczej taktyki“. Przypominają także, że jeszcze przed zjazdem, kiedy nie było surowych represji, oni (pp. Zinowjew i Kamieniew) „proponowali swoim przyjaciółom, aby poddali się całkowicie żądaniom zjazdu bez względu na ich treść“. Obaj także jak piszą, byli zawsze przeciwnikami stworzenia drugiej partji i zawsze domagali się kapitulacji przed pierwszą partją.

Jednocześnie wypierają się obaj apostaci opozycji swoich zagranicznych kolegów — Suvarina, Loris i innych, a także wszystkich też wygłoszonych w platformie opozycyjnej i zwracają się do swoich kolegów z admonicją, aby powrócili do „jednej partji lenińskiej“.

Na wypadek, gdyby ktoś wytykał tę haniebną kapitulację obaj oświadczenia, że „pochylić głowę przed rewolucją październikową — to nie wstyd, a przeciwnie obowiązek“. Stalin doczekał się, jak widzimy z tego, że uważany jest za symbol czy też żywe wcielenie rewolucji. Zwyciężył z tryumfem, nie tylko wypędził z partji Zinowjewa i Kamieniewa, ale widzi ich jeszcze u swych nóg, pelzających i błagających o litość.

Mówią że aka litości będzie spełniony: pp. Zinowjew i Kamieniew będą ponownie przyjęci do partji i dostaną posady w Archiwum Państwowem. Jeżeli po paru miesiącach prac archiwalnych będzie widać, że obaj grzesznicy poprawili się, wrócą do łask i dostojenstw. Zupelnie niezależnie od losów osobistych tych dwóch, rozwija się dzieje opozycji, która ujawniła się z osobliwą siłą zrowu na Kaukazie.

Udoskonalenie rachunkowości wojsk.

w nowym roku budżetowym.

Ministerstwo spraw wojskowych wprowadza w nowym roku budżetowym nader doniosłą reformę administracji przez zaprowadzenie w rachunkowości wojskowej metody kartotekowej i pisania atramentem przez kalkę wedle nowego wynalazku polskiego.

Nowy system wpłynie wybitnie na zwiększenie kontroli gospodarki, wzmożenie wydajności pracy i usprawnienie całej administracji przez zmniejszenie personelu.

M. S. Wojsk. jest pierwszym resortem rządowym, w którym zrealizowano nowoczesną zasadę udoskonalenia administracji przez usprawnienie rachunkowości.

Katolicka Un a Ziem Zachodnich w pow. lubawskim.

Zebrania Katolickiej Unji Ziem Zach. w powiecie lubawskim odbędą się w następującym czasie:

Chroście, 17 lutego, o godz. 1 w południe.
Nowy Dwór, 17 lutego, o godz. 4 popołudniu.
Bratjan, 17 lutego, o godz. 6.30 wieczorem.
Grabowo, 18 lutego, o godz. 4 popołudniu.
Złotowo, 18 lutego, o godz. 6.30 wieczorem.
Mroczo, 19 lutego, po nabożeństwie.
Kurzętnik, 19 lutego, o godz. 5 popołudniu.

ŻYCIE GOSPODARCZE

Kredyty dla rzemiosła i drobnego przemysłu.

Do Poznania nadeszła wiadomość, iż w porozumieniu z rządem i na skutek uchwał ostatniego posiedzenia Rady Ministrów Bank Gospodarstwa Krajowego w najbliższym czasie rozpocznie akcję kredytową, mającą na celu w pierwszym rzędzie uwzględnienie potrzeb i interesów rzemiosła oraz drobnego przemysłu.

W sprawie tej ze strony miarodajnej, a mianowicie od Dyrektora Banku Gospodarstwa Krajowego w Poznaniu, p. Z. Czechowskiego, otrzymujemy poniższe informacje:

Przyznane narazie kredyty na cele rzemiosła i drobnego przemysłu sięgają kilku milionów złotych. Dalsze kredyty i powiększenie ich sumy nastąpi w miarę zgłaszania umotywowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego zapotrzebowań w odniesieniu do potrzeb poszczególnych środowisk. Kredyt, który będzie udzielany rzemiosłu, jest krótkoterminowym i realizowany będzie na podstawie weksli kaucyjnych. W zasadzie kredyt ten udzielany będzie na 10 kwartałów, a spłata jego wyznaczona będzie w ratach kwartalnych, wynoszących każda 10 proc. udzielonego

kredytu Odsetki w wysokości 9 proc. per anno są płatne z góry za kwartał przy wypłacie kredytu i od reszty kapitału przy każdej kwartalnej spłacie ratami.

Celem rozdziału tego kredytu między rzemiosło i drobny przemysł zostaną powołane do życia specjalne miejscowe komitety pod przewodnictwem delegata Banku Gospodarstwa Krajowego. W skład tego Komitetu wchodzi przedstawiciele odpowiedzialnych zrzeszeń rzemieślniczych. Kredyt ten udzielany będzie warsztatom rzemieślniczym i drobno-przemysłowym za pośrednictwem Komunalnych Kas Oszczędnościowych. Realizacja kredytu nastąpi w dniach najbliższych.

Jak dowiadujemy się, w skład Komitetów Lokalnych, które opinjować będą w zakresie udzielania kredytu, powołana będzie Izba Rzemieślnicza, t. zn. jej przedstawiciele, którzy w porozumieniu z naczelną organizacją rzemiosła, Zjednoczeniem Zw. Cechów Samodzielnym Rzemieślników i Zw. Towarzystw Przemysłowych delegować będą do komitetu poszczególnych przedstawicieli z danych środowisk.

Kto i ile płacić powinien na ubezpieczenia pracowników umysłowych

Wyjaśnienia min. Pracy i Opieki Społecznej

Wobec mylonych informacji, dotyczących zarówno podziału na grupy zarobkowe, jak i wymiaru składek w związku z wejściem w życie ubezpieczeń pracowników umysłowych, min. Pracy i Opieki Społecznej wyjaśnia, że składka wymierzana jest od „wynagrodzenia podstawowego” pracownika, przyczem:

Jeżeli pracownik nie pobiera żadnego wynagrodzenia w gotówce lub wynagrodzenie do 60 złotych włącznie, albo tylko utrzymanie, pracodawca opłaca sam składkę w całości z własnych funduszy.

Jeżeli wynagrodzenie wynosi ponad 60 zł. do 400 zł.: dwie piąte płaci ubezpieczony, trzy piąte pracodawca;

przy wynagrodzeniu ponad 400 zł. do 800 zł. włącznie pracodawca i pracownik płaci składkę po połowie;

wreszcie przy uposażeniu ponad 800 zł. trzy piąte składki opłaca pracownik, dwie piąte pracodawca.

Sposób obliczenia składek wyjaśnia poniższa tabelka:

Przy wynagrodzeniu	praco- dawca	praco- wnik
do 60 zł. miesięcznie	6,00	—
od 60 do 89 zł.	3,60	2,40

od 90 zł. do 119 zł.	5,40	3,60
od 120 zł. do 149 zł.	7,20	4,80
od 150 zł. do 179 zł.	9,00	6,00
od 180 zł. do 219 zł.	10,80	7,20
od 220 zł. do 259 zł.	13,20	8,80
od 260 zł. do 299 zł.	15,60	10,40
od 300 zł. do 359 zł.	18,00	12,00
od 360 zł. do włącznie 400 zł.	21,60	14,40
ponad 400 zł. a poniżej 420 zł.	18,00	18,00
od 420 zł. do 479 zł.	21,00	21,00
od 480 zł. do 559 zł.	24,00	24,00
od 560 zł. do 639 zł.	28,00	28,00
od 640 zł. do 719 zł.	31,20	31,00
od 720 do 800 zł. włącznie	34,40	34,40
ponad 800 zł.	27,50	41,30

Wyjaśnić należy, że do grupy od 560 do 639 zł. włącznie ogólna składka stanowi 10 proc. płacy podstawowej, gdy w wyższych grupach jest ona nieco niższa z tego względu, że część składek, przypadająca na ubezpieczenie na wypadek braku pracy, przy zarobkach, poczynając od 560 zł., jest obliczana tylko od tej kwoty.

Praca podstawowa w ubezpieczeniu na wypadek braku pracy dla zarabiających powyżej 800 zł. wynosi stale 800 zł.

Rzemieślnicy w Nowemmieście.

W niedzielę, dnia 12 lutego, o godz. 4.30, w lokalu p. Stręła, odbyło się zebranie Tow. Rzemieślników Samodzielnym, które zajął prezes p. Ludwicki, w obecności 30 członków, poczem powitał obecnego na zebraniu sekretarza Związku, p. Cieszyńskiego z Grudziądza.

Po załatwieniu kilku spraw bieżących, głos udzielono p. Cieszyńskiemu. W godzinnym referacie, na temat „Nowa ustawa przemysłowa”, prelegent omawiał najważniejsze artykuły ustawy, tyczące się rzemiosła, poczem po rzeczowej dyskusji udzielił szereg wyjaśnień.

Na życzenie obecnych, p. Cieszyński udzielił również wyczerpujących wyjaśnień co do obecnego położenia politycznego, mianowicie jakie stanowisko powinno zająć rzemiosło przy wyborach. Prelegent poddał rzeczowej krytyce ustawodawstwo odnośnie do rzemiosła, poczem przyszedł do konkluzji, że niepowodzenie poniekąd należy przypisać samemu rzemiosłu, które zamalało dbałość o własny los.

W konsekwencji prelegent udowodnił, że ujęcie własnych spraw we własne ręce jest sprawą egzystencji i obecnie okazji nie powinno rzemiosło zasypiać, a przeciwnie brać czyn-

ny udział, ażeby sobie należyty wpływ zapewnić.

Razem z innymi ugrupowaniami rzemiosła ustaliło: przy obecnych wyborach musi popierać Katolicką Unję Ziemi Zachodnich, a jej zwycięstwo przyczyni się do zapewnienia rzemiosłu należytego bytu i znaczenia.

Wiadomości ze Starogardu.

(Kor. wł. „Gońca Nadw.”)

Starogard, 14 lutego.

— **Świetny rozwój harcerstwa.** Przez dłuższy okres czasu harcerstwo w naszym mieście prawie że nie istniało. Dopiero staraniem kilku energiczniejszych jednostek, między in. p. Murawskiego ze Starogardu i p. Szwedowskiego stworzonych zostało kilka silnych drużyn, które obecnie rozwijają się b. dobrze.

Z okazji wczorajszego obchodu rocznicy papieskiej wszystkie drużyny przystąpiły do Komunii św.

Na ogólnym zebraniu harcerzy, jakie miało miejsce w ubiegłą niedzielę, postanowiono urządzić na wiosnę obóz letni, poczem omówiono cały szereg ważnych zagadnień, jak sprawę ćwiczeń wojskowych w ośrodkach ćwiczebnych itd.

Harcerstwo nasze zarówno pod względem

Wywody prelegenta w zupełności podzieliło zebranie, co znalazło wyraz w rzeczowej dyskusji.

Po załatwieniu jeszcze kilka drobnych spraw, prezes zebranie zamknął.

Eksport — Import.

Ze źródeł Państw. Instytutu Eksportowego dowiadujemy się, że:

1) Firmy amerykańskie pragną importować z Polski: artykuły produkcji roślinnej jak: nasiona, buraki cukrowe, konieczyń, ziola lekarskie, grzyby, jagody i fasole. Dalej artykuły produkcji zwierzęcej, jak: szczecinę i włosie; artykuły przemysłowe, jak: meble gięte, wyroby koszykarskie, dykty i forniry. Odpowiedzi udzielać się będzie tylko na prośby ludzi fachowych i zawodowo zajmujących się produkcją lub handlem wyżej prowadzonych towarów.

2) Firmy niemieckie pragną importować z Polski lubin żółty i niebieski, franco granica polsko-niemiecka na G. Śląsku.

3) Firma z Południowej Afryki pragnie nawiązać stosunki handlowe z polsk. przedsiębiorstwami wyrobów żelaznych i chemicznych.

Bezpłatne ogłoszenia firm polskich we Francji.

Państwowy Instytut Eksportowy Komunikuje nam, że wydawnictwo p. t. „Economie Nouvelle”, organ informacyjnego poważnego francuskiego zrzeszenia gospodarczego, przyjmuje bezpłatne ogłoszenia firm polskich, pragnących nawiązać stosunki z Francją, oraz firm francuskich, pragnących wejść w kontakt z odbiorcami polskimi. Poza tem w miesięczniku powyższym mogą być zamieszczane artykuły treści ogólnej, propagujące konsumpcję towarów poszczególnych branż przemysłowych i handlowych. Firmy, pragnące skorzystać z tej dogodności, mogą zwracać się bezpośrednio do Rady Handlowej przy Ambasadzie Polskiej w Paryżu, zgl. do Państw. Instytutu Eksportowego w Warszawie.

Z giełdy. (A. W.)

ZIEMIOPŁODY.

Warszawa, 14. 2. Otręby żytnie franco Warszawa 26, pszenica pomorska 127 ft. 51, pszenica 125 ft. franco Warszawa 52, żyto kongresowe 116 ft. 38,85, groch Folgera podług próby zał. 70,25. Obroty małe. Tendencja spokojna.

WALUTY.

Warszawa 14. 2. Dolar urzędowo 8,88, prywatnie 8,88½.

Gdańsk, 14. 2. Za 100 zł. loco Gdańsk 57,57—57,68, przekaz na Warszawę 57,47—57,63; dolar w stosunku do zł 8,90½, za 100 guld. prywatnie 172,98—173,65, dolar w stosunku do guld. 5,1260—5,1390.

DEWIZY.

Warszawa, 14. 2. Nowy Jork 8,90, Londyn 43,45½, Holandia 358,90, Paryż 35,02½, Szwajcaria 171,45, Sztokholm 239,35, Wiedeń 125,50.

Berlin, 14. 2. Pszenica march. 226—229, żyto march. 231—235, owies march. 207—218, jęczmień jary 220—272. Reszta bez zmiany. Usposobienie spokojne.

ilościowym jakoteż jakościowym krzepnie i rozwija się wspaniale.

— **Uroczysty obchód koronacji Ojca św.** W rocznicę koronacji Ojca Świętego tutejsza Liga Katolicka zorganizowała wspaniałą akademię w Sokolniczówce. Liczne zebrane tłumy na sali wysłuchały z odpowiednim skupieniem przemówienia p. inspektora Ody i referatu z przeżyciami ks. Rzezakowicza o „wiecznym mieście” i historii Kościoła katolickiego. W skład programu akademii wchodziły prócz tego deklamacje młodych panienek i śpiew wszystkich zebranych. Całe miasto było wspaniale iluminowane i przybrane choragwiami papieskimi i narodowymi Towarzystwa. Po wspólnym i uroczystym nabożeństwie uformowany pochód ruszył do Sokolniczówki.

Zebrań Kat. Unji Ziem Zachodnich w Grucznie.

(Korespondencja własna.)

Gruczno, dnia 13 lutego.

W Grucznie dnia 12 lutego odbyło się zebrań Katolickiej Unji Ziem Zachodnich pod przewodnictwem p. Chudzińskiego — przy wypełnionej sali. — Po wysłuchaniu referatów p. Nowickiego i p. Mozura zebrani jednogłośnie uchwalili następującą rezolucję:

„My zebrani na zebraniu wyborczym Kat. Unji Ziem Zachodnich w Grucznie w dniu 12 lutego br. przedstawiciele wszystkich stanów parafji, po wysłuchaniu referatów pp. Lorkowskiego z Świecia i Mozura z Grudziądza, uchwalamy, potępiając wszystkie niecne próby rozbitcia jedności narodowej, głosić na liście Nr. 30 Kat. Unji Ziem Zach., która łączy w myśl wskazań Listu Ks. Ks. Biskupów cztery stronnictwa polskie w największy blok polski na Pomorzu, — łączy wszystkie stany, wieś i miasto w jedną całość, a opartą o zasady katolickie i narodowe, dąży do rzetelnej współpracy z Rządem Polskim“.

Nadmienić należy, że bojówka P. P. S., która w pokaźnej liczbie zjawiała się na wiec, przez takowne zarządzenie przewodniczącego wiecu zo-

stała unieszkodliwiona. Na wiecu było obecnych około 400 osób. —

Referenci szczegółowo i dobitnie określili, dla czego powstała Katolicka Unja Ziem Zachodnich, jaki jej cel i jakie dążenia, referent p. Mozur, chcąc stwierdzić sentyment zebranych, zapytuje się czy oświadczają się za współpracą z Rządem? Na to zapytanie, cała sala zebranych wznosi gromki okrzyk na cześć p. Marszałka Piłsudskiego. W dyskusji zabierali głos pp.: Paradowski, Lorkowski, Nowaczyk, Chudziński i Mozur. P. Paradowski mówił obszernie o ustosunkowaniu się robotników rolnych do P. P. S. i przytaczał dowody, że organizacja ta, zamiast pomocy — tylko szkodę robotnikom przynosi. P. Lorkowski prostuje zarzuty, które padły ze strony Z. L. w dniu 5 bm na tej sali pod adresem Kat. Unji Ziem Zachodnich. Zebrani uznali zupełną słuszność wywodów mowy i jednomyślnie potępił robotę bloku Kat.-Nar. Po uchwaleniu rezolucji i odśpiewaniu „Boże coś Polskę“ zamyka p. przewodniczący zebrań.

ka z domu Frąckowską, srebrne gody małżeńskie. Godnych jubilatów uczciło grono tutejszego obywatelstwa w sposób nadzwyczaj serdeczny, co jest najlepszym dowodem, jaką się cieszą solenizanci popularnością. Godnym jubilatowi życzymy, aby szczęśliwie doczekali złotego wesela.

„Ordynans w zalotach“. Dowiadujemy się, że w czwartek dnia 16 bm. odbędzie się przedstawienie zrzeczenia artystów scen polskich w Bydgoszczy w sali kina „Stylowego“. Znany i powszechnie lubiany ten zespół odegra świetną krotoczwilę w 3 aktach, Turskiego „Ordynans w zalotach“. Która więc z pań lub panów chcą się dowiedzieć w jaki sposób pozna swego przyszedłego męża lub żonę, niech nie opuszcza okazji i bacznie obserwują pp. Leppertównę, Ochmańską, Bogdanowicz, oraz pp. Chmielewskiego i Kordanę. Same nazwisko autora gwarantuje sztukę pierwszorzędną, pełną beztroskiego humoru i znajomości życia. Najważniejszą rzeczą jednak jest i to, że ceny biletów są tak niskie, że każdy sobie na to pozwolić może. Bilety nabyć można wcześniej u p. Zeugnera.

Bal maskowy Czerwonego Krzyża. Już tylko tydzień dzieli nas od oczekiwanego z codziennie wstającą niecierpliwością Balu maskowego P. Czerw. Krzyża w dniu 18-go lutego br. Sądząc po zainteresowaniu, jakie budzi wspomniany bal, można liczyć się z przybyciem wszystkich zaproszonych. Nieliczni zaś zaproszeni, którzy z powodu bardzo ważnych przyczyn na bal ten przybyć nie mogą, spieszą już teraz z złożeniem ofiar pieniężnych na podniesienie celu Czerw. Krzyża, czy to w biurze Zarządu czy też w Banku Chełmińskim.

J. Zel.

Zwycięski pochód Kat. Unji Ziem Zachodnich.

Wielki wiec w Pruszczu.

(kor. wł.)

Pruszcz, dn. 14 lutego.

Wiec Kat. Unji Ziem Zachodnich w Pruszczu, dnia 12 lutego b. r. zagał p. D. Żurek z Sulnówka o godz. 4-tej popoł. w lokalu p. Seidla. Jako sekretarza powołano p. Paszka A. z Świecia, na ławników powołano pp.: Drozdowski z Marjanek, Świdzkiego z Łowina i Jana Siekierskiego z Pruszcza.

Porządek obrad był następujący: zagajenie, referaty, dyskusja i zakończenie.

Po zagajeniu oddał przewodniczący głos b. posłowi p. Nowickiemu, który w swoim nieomal godzinny referacie wskazał na nadchodzące niebezpieczeństwo przy odbyć się mających wyborach, albowiem mniejszości narodowo (niem.) staną do urny wyborczej jak jeden mąż i głoszą głos na swoją partję, natomiast polacy na kilka bloków partyjnych się rozbili.

Okręg 30-ty, to jest Grudziądzko—Chojnicki wybiera tylko czterech posłów i według prawdopodobnego dzielnika każdy poseł będzie musiał mieć przeszło 24.000 głosów.

Przez rozbijanie się głosów polskich osiągną Niemcy ewentualnie mandat poselski w naszym okręgu, czemu jednakowoż można zapobiec, że wyborcy oddadzą głos swój do

najsilniejszego bloku kat. polskiego, w naszym okręgu, który to jest K. U. Z. Nr. 30, łączy wszystkie stany miast i wiosek, jest blokiem czysto polskim i stoi po stronie obecnego rządu. Mówca zakończył swój trzeci referat okrzykiem na cześć Marszałka Piłsudskiego. Okrzyk ten cała sala powtórzyła.

Przewodniczący podziękował p. Nowickiemu i udzielił głosu p. Mozurowi. Mówca wyjaśnia poczynania rządu i porównuje okres przedmowy z pomajowym, podkreśla ważność odbyć się mających wyborów.

Trzeci trzeci referat wygłosił p. M. Lorkowski z Świecia. Mówca wywodził, że Pomorze jest okiem całej naszej Rzeczypospolitej i że tu na Pomorzu polskie głosy nie mogą się rozbić. Następnie wzywał wiecowników do oddania głosów przy wyborach na najsilniejszy blok katolicki, którym jest K. U. Z. Nr. 30, który dąży do współpracy z obecnym rządem, zapewnia dobrobyt wszelkim stanom w mieście i wiosecie.

Nieudolne wystąpienie pp. Januszewskiego i Kudra ośmieszył p. Nowicki w końcowym referacie. W podniosłym nastroju i w harmonijnej zgodzie wiec zamknięto odśpiewaniem zwrotki „Boże, coś Polskę“.

Wiadomości z Chełmna.

(Od wł. koresp. „Gońca Nadwiślański“.)

Diżury Aptek. W czasie od 12—19 lutego br. diżuruje apteka „Radziecka“ w Rynku.

Sprawozdanie z akcji pomocy dla powodzi w Małopolsce. W dniu 21 września 1927 roku utworzył się miejscowy komitet niesienia pomocy dla powodzi w Małopolsce, w skład którego weszły niżej podpisane osoby. Zgodnie z uchwałą powyższego komitetu wyłożono listy składek dobrowolnych w lokalu Miejskiej Kasy Oszczędności i w lokalu „Nadwiślanina“ oraz urządzono zbiorczą domową. W ten sposób zebrano razem 426 zł., którą to kwotę wpłacono do Banku Powiatowego w miejscu na konto „Pomoc dla powodzi“. Ofiarodawcami byli: P. dr. Drażkowski 20 zł., p. Wyrembelski 20 zł., p. W. Frucht 20 zł., Fabryka Maszyn „Unja“ 75 zł., p. Rummler 20 zł., Cegielnia „Saturn“ 30 zł., Browary Chełmińskie 50 zł., ks. Bączkowski 20 zł., „Rolnik“, oddział Chełmno 10 zł., p. Chmurzyński 20 zł., p. dr. Wasielewski 20 zł., p. Pociernicki 2 zł., p. Smolińska 10 zł., p. Goers 10 zł., Apteka pod „Orlem“ 5 zł., p. Winiarska 5 zł., p. W. Kowalski 3 złote, p. Wł. Frąckowski 3 zł., p. F. Ganasiński 2 zł., p. Lamparczyk 1 zł., p. Zawacki 2 zł., Zarząd Tow. Czerwonego Krzyża 80 zł., razem jak wyżej 426,— zł.

Powyżej wymienionym wspomniałym ofiarodawcom niniejszym składamy na tej drodze najserdeczniejsze podziękowanie.

Ostatecznie zatwierdzone spisy wyborców do Sejmu i Senatu — wszystkich ośm obwodów głosowania miasta Chełmna, wyłożone są do publicznego przeglądu w ratuszu, na sali posiedzeń Rady Miejskiej (pokój nr. 11) w czasie

od 9 do 13 lutego br. codziennie od godz. 9 rano do 3 popoł. Przewodniczący obwodowych komisji wyborczych na miasto Chełmno:

Obwód nr. 65 (—) Streński. Obwód nr. 66 (—) Domżałski. Obwód nr. 67 (—) Polaszewski. Obwód nr. 68 (—) Matuszak. Obwód nr. 69 (—) Lubański. Obwód nr. 70 (—) Drag. Obwód nr. 71 (—) Wyrembelski. Obwód nr. 72 (—) Dr. Rediger.

Miejski Urząd Policyny podaje do publicznej wiadomości, że zgodnie z prośbą Zarządu Głównego Tow. Gniazd Sierocych po porozumieniu się z komisarjatem Rządu za m. st. Warszawą. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych udzieliło pozwolenia wyżej wymienionemu Towarzystwu na urządzenie kwesty pod postacią zbierania ofiar w naturze i gotowiznie. Zbiórka ta ma się odbywać zapomocą kwitarjuszy w liczbie 30, które winny być zaopatrzone numerem kolejnym, oparagrafowane i posiadać pieczęć Towarzystwa, osoby zaś upoważnione przez Towarzystwo do kwesty powinny posiadać legitymacje imienne z fotografią kwestarza zaświadczone przez miejscowe władze policyjne.

Zezwolenie niniejsze ważne jest do dnia 31. XII. 1928 r. na obszarze całej Rzplitej Polskiej z wyjątkiem województwa Śląskiego pod warunkiem, że Zarząd rzeczonoego Towarzystwa i osoby przez ten Zarząd wydelegowane dla celów kwestarskich będą ściśle przestrzegały obowiązujących przepisów.

Srebrne gody małżeńskie. Dnia 7 bm. obchodził znany w tut. powiecie działacz p. Franciszek Dobrzański, z swoją małżonką Francisz-

Tabela

wygranych loterii fantowej legji inwalidów Wojsk Polskich.

(Ciąg dalszy.)												
1137	58	72	77	83	86	92	96	1200	5	9		
11	12	16	21	26	49	71	82	97	1305	20		
42	49	63	79	1403	8	15	23	28	35	1445		
50	56	95	1503	14	27	41	53	69	87	99		
1605	6	16	27	66	73	81	92	95	1700	4		
11	15	20	24	28	32	36	42	46	50	54		
57	61	67	73	76	83	88	98	1810	17	28		
31	33	37	38	43	50	51	57	64	72	77		
83	89	95	99	1902	9	17	22	25	28	33		
35	39	45	52	57	63	69	75	79	84	88		
93	97	2007	25	32	47	74	88	2102	8	12		
17	20	25	28	29	31	33	35	37	43	45		
51	53	56	60	63	70	73	76	80	84	87		
92	95	97	2204	17	30	42	61	79	90	97	2307	
17	25	34	44	61	70	79	91	2400	13	17		
26	32	34	39	45	48	51	54	59	68	73		
77	89	92	96	98	2506	21	31	43	52	66		
81	94	2602	5	7	12	18	24	28	31	38		
41	45	48	52	56	61	64	68	72	73	78		
94	2707	14	23	36	48	52	60	68	69	81		
90	2800	1	4	7	8	11	14	16	19	21		
23	25	30	32	34	36	39	42	47	52	55		
58	62	67	69	71	79	83	87	89	94	96		
2902	5	12	17	20	24	28	33	36	47	59		
66	71	76	77	85	91	3000	7	11	16	26		
33	35	38	45	51	58	62	69	75	80	86		
91	96	3101	7	12	23	32	41	52	61	66		
73	86	3201	17	34	38	42	48	56	67	74		
83	96	3300	4	12	18	22	27	32	36	40		
44	51	59	65	75	83	90	97	99	3404	11		
17	18	25	30	40	48	60	71	78	88	93		
3501	12	19	27	37	45	55	63	73	78	82		
88	91	95	99	3619	26	33	42	50	60	70		
87	97	3704	37	45	52	55	61	69	78	84		
89	93	3804	14	20	27	39	51	62	75	82		
90	98	3909	14	24	28	35	36	39	43	46		
47	53	59	67	74	77	80	81	88	98	4003		
8	14	21	25	31	37	44	50	51	57	66		
69	72	79	82	90	93	98	4101	8	13	21		
22	32	37	42	45	52	58	63	70	73	82	88	
4200	2	8	17	25	30	36	42	50	53	55		
60	64	67	75	81	87	91	99	4304	13	20		
31	37	41	46	57	67	80	85	4400	6	10		
16	23	31	40	47	48	54	64	75	81	92		
99	4503	11	21	34	47	4617	19	25	31	35		
41	49	57	65	73	74	77	83	87	93	4704		
11	21	24	34	40	47	57	67	75	90	4800		
8	15	17	24	34	48	57	61	72	80	87		
88	4900	28	34	45	50	54	63	67	71	78		
79	83	90	95	5000	1	4	12	22	27	34		
43	49	54	62	70	80	90	95	5102	6	13		
22	29	36	44	57	66	77	84	90	99	5205		
11	21	30	38	47	57	63	79	87	97	5300		
5	27	40	53	66	77	86	5401	10	16	26		
34	41	47	53	59	68	79	88	99	5520	29		
47	60	76	91	5607	14	27	36	44	55	63		
71	85	96	5704	13	14	26	39	47	54	62		
69	82	5800	3	20	29	39	50	62	73	88		

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Wstrząsający wypadek na rampie kolejowej.

Rozbity wóz i zmasakrowane zwłoki starca.

Nakło, 14. 2. Wczoraj rano na jadącym wozem ze słomą z Nakła 62-letniego osadnika Wojtalewicza, podczas przejazdu przez tor kolejowy, najechał na pociąg osobowy, zdążający z Pily do Bydgoszczy.

Pędzący pociąg porwał wóz ze sobą, rozbijając go w drobne kawałki. Ciało Wojtalewicza, wleczone kilkadziesiąt metrów przez lokomotywę, zmasakrowane zostało na miazgę. Konie ocalały.

Przyczyną nieszczęścia było niezamknięcie na czas rampy przez dróżnika.

13 górników odciętych od światła w angielskiej kopalni w Whitehaven.

London, 14. 2. Stracono wszelkie nadzieje wyratowania 13 osób, zasypanych wczoraj w szybie kopalni w Whitehaven. Katastrofę przypisują wybuchowi gazów ziemnych. Akcja ratunkowa była niemożliwa wskutek zapadnięcia się sklepienia i niebezpieczeństwa dalszych wybuchów w atmosferze, przesyconej gazami. Liczba ofiar wyniosłaby 21 osób, gdyby nie przytomność drużyny ratunkowej, która rozjętowała się w porę, że w szybie sąsiednim znajdowało się 8-miu górników, zajętych zakładaniem przewodników do świdrów elektrycznych. Ludzi tych zdłano wyciągnąć w porę w chwili, gdy zatruci gazami leżeli w szybie nieprzytomni.

Radio-Program.

* Środa 15 lutego

WARSZAWA. 12.00 Czas, hejnał z wieży marjackiej w Krakowie, komunikat lotn.-meteor., nadprogram. 15—15.20 kom. meteor., gosp. nadprogram. 16—16.25 Odczyt: „Przegląd polskiej prasy pedagogicznej”. 16.25—16.40 Nadprogram, kom. 16.40—17.05 „Skrzynka pocztowa”. 17.20—17.45 Odczyt: „Szczepienia przeciwgruźlicze”. 17.45 do 18.15 Program dla dzieci z Krakowa. 18.15 Koncert. 19.05—19.15 Kom. roln. 19.15—19.35 Rozmaitości. 19.35—20.00 Odczyt: „O przeszczepianiu złych odmian drzew owocowych”. 20—20.30 Odczyt min. Czechowicza. 20.30 Koncert. 22—22.05 Czas, kom. lotn.-meteor. 22.05—22.20 Pat. 22.20 do 23.30 Kom. polic., sport., nadprogram.

KRAKÓW. 16.40—17.05 Odczyt: „Polskie kolonie wolne w Missiones”. 17.20—17.45 Odczyt: „Epoka lodowa w Polsce”. 17.45—18.15 Audycja dla młodzieży. 18.15—18.55 Koncert.

POZNAŃ. 13.00 Giełda zbożowo-tow. 13.15—14.30 Koncert. 14.00 Giełda pien. 17—17.40 Audycja dla dzieci. 22.50—24.00 Muzyka taneczna z „Palais Royal”.

Na marginesie.

Cudzoziemcy we Francji.

Paryż i jego okolice liczy obecnie 658.543 mieszkańców cudzoziemców. W tej masie znajduje się najwięcej Włochów, bo przeszło 120.000. Drugie miejsce zajmują Belgowie — 98.500, trzecie — Rosjanie, których jest około 60.000. Czwarte — 55.000 Szwajcarów, szóste — 50.000 Amerykanów, siódme — 47.000 Anglików, ósme — 39.000 Hiszpanów, dziewiąte — 32.000 Polaków.

W Paryżu więc znajduje się nęczęsze skupienie cudzoziemców.

Ogólna zaś liczba cudzoziemców, przebywających we Francji, wynosi 2.845.214 osób.

Większość tej emigracji stanowią, jak i w Paryżu, Włosi, których jest 807.000. Polaków znajduje się w całym kraju 310.265 osób.

Poza Paryżem najwięcej obsadzone przez cudzoziemców są departamenty północne, przemysłowe, jak to: Nord — 260.000, Pas de Calais — 224.000. Tutaj przeważają Polacy. Włosi koncentrują się w rolnych i słabo zaludnionych departamentach południowych. Licza ich blisko 400.000.

Na 1819 zbrodni przypada 392 na cudzoziemców. A zaś na ogólną liczbę 67.563 przestępstw przypada we Francji około 18 proc., t. j. 11.112 popełnionych przez cudzoziemców.

Tak pięknie wygląda

bielizna prana mydłem „Jeleń Schicht”.
Mydło to nie niszczy bielizny, jak to często bywa przy używaniu złych gatunków; wyrabia-
ne bowiem z najlepszych surowców mydło
Jeleń-Schicht jest łagodne i wydajne.

Fakt, że mydło Jeleń-Schicht używane jest
od dziesiątek lat przez miliony doświadczono-
nych gospodyń, jest rękojmią jego dobroci.
Uzywajcie zatem Szanowne Panie Gospo-
dynie, we własnym interesie jedynie

MYDŁO JELEŃ-SCHICHT.

Niekulturalna robota P. P. S.

P. Gozialek, czy pana nie obowiązują formy w świecie cywilizowanym przyjęte?

Płochocin, dn. 12 lutego.

Wiec Katol. Unji Ziem Zochodnich, jaki się odbył w Płochocinie w niedzielę dn. 12 bm. zgromadził około 600 osób. Przewodniczył p. Czajkowski. Pierwszy referat wygłosił p. Sacha-Paprocki, mówiąc na wstępie o wielkim meżu ks. Staszycu, następnie p. Heinowicz i p. Mozur. Mówcy ci w przemówieniach swych uwypuklili cele i dążności Kat. Unji Ziem Zach. Referaty te wywarły na słuchaczach głębokie wrażenie.

Na uwagę zasługuje niekulturalne zachowanie się bojówki P. P. S. na czele z p. Guziółkiem z Grudziądza. Pomorze nie znało tych metod, jakie różne osobistości z pod znaku P. P. S. wnoszą w nasze życie publiczne. Rozumiemy, że warstwy robotnicze mają prawo do tworzenia własnej organizacji. Niejednokrotnie podnosiliśmy na łamach naszego

pisma, że robotnik w Polsce żyje w ciężkiej sytuacji. Nie zaprzeczając warstwowi robotniczym prawa do tworzenia własnej organizacji, zastrzec się jednak musimy przeciwko metodom bolszewickim, wnoszącym przez nieodpowiedzialne czynniki z pod czerwonego znaku. P. Guziółek o ile uchodzi za człowieka inteligentnego powinien wiedzieć o tem, że krzykiem i śpiewem „Czerwonego sztandaru” nie zagłuszy się prawd, głoszonych przez Katolicką Unję Ziem Zachodnich.

Metoda, stosowana przez P. P. S. jest metodą k'ia o dwóch końcach. Niech prowadrzy tej brudnej i chamskiej metody wiedzą, że nieraz ten grubszy koniec uderzy w tych, co z takim upodobaniem metodę tę stosują.

Rozsądne warstwy robotnicze będą wiedziały co sądzić o robocie panów Guziółków.

Nowe szlaki powietrzne nad Bałtykiem

Niemcy chcą latać nad Pomorzem.

Lotnictwo staje się z każdym dniem coraz popularniejszym i powszechniejszym środkiem komunikacji. Zwłaszcza nad Bałtykiem powstać mają w roku bieżącym nowe połączenia lotnicze, pozwalające na odbywanie szybszej podróży z Gdańska do Libawy i Helsingforsu.

W dniu 23 kwietnia rozpoczyna się z Wrzeszcza pod Gdańskiem regularne loty nad morzem w kierunku: Szczecin—Gdańsk—Libawa—Helsingfors. Ponadto utrzymane będą

loty nocne na linii Berlin—Gdańsk—Królewiec z połączeniem do Rygi i Moskwy. Wprowadzone będą również loty na linii Gdańsk—Elbląg—Olsztyn.

Rząd niemiecki czyni zabiegi, aby Polska zniosła zakaz przelotu samolotów niemieckich nad Pomorzem. Uzyskanie takiej koncesji przez Niemcy ułatwiłoby im opanowanie komunikacji lotniczej z Rosją Sowiecką.

KRONIKA GRUDZIĄDZKA

W dniu imienia wieszujemy:

Dziś: Środa, Faustynowi.

Jutro: Czwartek, Juljannie.

Wschód słońca godz. 6 m. 50. Zach. godz. 4 m. 49.

Wschód księżyca godz. 4 m 5. Zach. 11 m. 36.

MUZEUM MIEJSKIE

(ul. Lipowa nr. 28) otwarte w środy i soboty od godziny 12—2 w niedziele i święta od godz. 11—2

BIBLIOTEKA I CZYTELNIĄ T.C.L.

W Muzeum (ul. Lipowa 28, I, ptr.) codziennie — z wyjątkiem niedziel i świąt — od godz. 5—7 wiecz; dla dzieci tylko w każdą środę od godz. 4—5 popoł.

W Małym Tarpmie w niedziele i święta po nabożeństwie.

Na Chełmińskim Przedmieściu w kancelarii parafjalnej (ul. Bydgoska nr. 10) w poniedziałki i czwartki od godziny 4—6 popoł.

Czytelnia T.C.L. przy ul. Wiślanej nr. 3, codziennie od godz. 5.30—7.30, w niedziele od godz. 4.30—7.30 popoł.

— WYPOŻYCZALNIA KSIĄŻEK przy Lidze Morskiej i Rzeckiej, Lipowa 31 wejście z podwórza otwarta bywa w poniedziałek, środę i piątek od godz. 4—7. W tym czasie przymuje się zapis nowych członków czytelników i członków Ligi Morskiej i Rzeckiej.

— POLSKI BIĄŁY KRZYŻ ODDZIAŁ W GRUDZIĄDZU. Biuro czynne codziennie (z wyjątkiem sobót, świąt i niedziel) od godziny 16-ej do 18-ej, w lokalu własnym przy ulicy Kunterstżyńskiej nr. 1, (Sztab 16 dywizji piechoty). Numer telefonu: Forteczna 40.

— PORADNIA PRZECIW JAGLICZA przy ul. Budkiewicza 27, otwarta w każdą środę od godziny 1—2 w południe. Porad udziela się bezpłatnie.

— BEZPŁATNA PORADNIA DLA PŁUCNOCHORYCH przy ul. ks. Budkiewicza 27, czynna we wtorki, czwartki i soboty od godz. 2—3. Porady lekarskiej udziela się bezpłatnie. Gabinet lampy kwarcowej czynny w poniedziałki, środy i piątki od godz. 1—4.

— STACJA OPIEKI NAD MATKĄ I DZIECKIEM, przy ul. ks. Budkiewicza 26, parter na prawo, udziela bezpłatnie porad i wskazówek matkom i kobietom ciężarnym.

Opiekunka udziela informacji codziennie od godz. 3—5 popołudniu. Oględziny lekarskie dla matek z dziećmi w poniedziałki i piątki od godz. 2—4, dla kobiet ciężarnych w środy od godz. 2—4.

— PORADNIA RADJOAMATORSKA otwarta we wtorki i piątki od godz. 17—18 w firmie „Rekord Polski“, Plac 23 Stycznia.

— BIBLIOTEKA P.T.K. czynna jest w każdy piątek od godz. 19—20, dla członków bezpłatnie.

— PORADNIA WYCIECZKOWA P.T.K.: Przed wyjazdem dobrze jest wiedzieć, choć cokolwiek o danej miejscowości. Wszystkim osobom i instytucjom, urządzającym wycieczki w okolice najbliższe i najdalsze zakatki naszego kraju, udziela poradnia wskazówek bezpłatnie. Zgłoszenia pisemne z opłaconą odpowiedzią i osobiste pod adresem „Polskiego Tow. Krajoznawczego“ — Oddział w Grudziądzu, ul. Lipowa 28“. Poradnia otwarta w każdy piątek od godz. 19—20 w Muzeum (Biblioteka P.T.K.)

Teatr Miejski.

— NOWA REWJA ukaże się poraz pierwszy w nadchodzący czwartek o ciekawym tytule „Grudziądz ezaleje“, który odrazu powiada, że jest aktualna. Rewja złożona z 3 aktów, 26 scen z udziałem świetnego baletu Cassana. Akt I na Placu 23 Stycznia, akt II w Teatrze, akt III w Mazurce. Nad częścią muzyczną czuwa wytrwały kapelmistrz p. kpt. Dulin, a próby które się odbywają pod reżyserją Stanisława Zięciakiewicza dają gwarancję, że czwartkowa premiera nowej rewji wypadnie jak najlepiej. Bilety w cenie 1 do 4 zł. już nabywać można w dziennej kasie. Abonamenty wazy z powodu olbrzymich kosztów bez procentowy.

— ORDONKA — JAROSSY, świetni artyści i ulubienicy stolicy wystąpią raz jeden w piątek dnia 17 bm. na scenie teatru grudziądzkiego. W wieczorne tym przyjmują udział również Halina Zabójkonia, Henryk Szatkowski, Bronisław Nor-

kiewicz, Boroński i inni. Repertuar teatru Qui pro Quo, złożony z 2 aktów i 18 obrazów-szlagierów warszawskich. Bilety w cenie od 2 zł. do 8 zł. nabywać można w dziennej kasie.

— „DOM WARSZATÓW“. Wystawiony będzie w sobotę jako przedstawiło popularne po cenach najniższych, bo od 40 gr. do 1.20 zł. Świetna farsa, ceny tanie, tańsze niż w kinematografie, spowodują, że sala teatru będzie przepelniona. Początek o godzinie 7 i pół wieczorem.

Kina.

— KINO „ORZEŁ“ demonstruje niebywała, nadzwyczaj zachwycająca sensacją p. t. „Bohater chińskiej spelunki“ w dwóch serjach w jednym programie z Edy Pollo w roli tytułowej. Ponadto przepikantna farsa „Rywale“ oraz nowości z całego świata. Razem 19 aktów.

— OSOBISTE. P. Ludwik Sucheitz, starszy referent Pomorskiej Izby Skarbowej, znany szeroko w kołach towarzyskich, został w tych dniach przeniesiony do Izby Skarbowej w Krakowie.

— PRAWA NASZE NA ZIEMI HALICKIEJ. W piątek, dnia 17 lutego br. o godzinie 6-ej wieczorem, w sali posiedzeń Rady Miejskiej, Ratusz 1, zostanie wygłoszony odczyt p. Stanisława Jasińskiego na temat: „Prawa nasze na Ziemi Halickiej“. — Dochód z odczytu przeznaczony jest na Polski Biały Krzyż, Koło w Grudziądzu.

— BAL KARNAWAŁOWY w „BAGATELI“. W sobotę, dnia 18-go urządził Komitet obywatelski (na którego czele stoi p. aptekarz Szczerbicki) bal karnawałowy w „Bagateli“, z którego czysty dochód przeznacza się na utworzenie biblioteki dla naszej dzielnej a sprężystej Policji Państwowej.

— OSTATKI. Polski Biały Krzyż Koło w Grudziądzu, urządził we wtorek, dnia 21 lutego br. o godzinie 8 wieczorem w Kasynie Oficerskim 64 pułku piechoty — zabawę taneczną, połączone z tradycyjnym spożyciem śledzia. Liczne niespodzianki rozrywkowe, jakie będą towarzyszyły w tej zabawie, wzbudzą niewątpliwie szczerze zainteresowanie wśród ofiarnej zawsze inteligencji naszego miasta, która kończąc karnawał tegoroczny, przez udział w „Ostatkach“ P. B. K., przyczyni się i pomoże w akcji oświatowej, jaką P. B. K. zapoczątkował już wśród żołnierzy na terenie tutejszego garnizonu.

— SOKÓŁ ŻENSKI urządził tańczącą herbatkę. W niedzielę, dnia 19 bm urządził żeńskie Tow. gimn. „Sokół“ w „Bagateli“ tańczącą herbatkę, na którą gniazda Sokole m. Grudziądza, jak niemniej sympatyków Sokola się zaprasza. Zarząd, szczególnie komisja zabawowa przygotowała różne miłe niespodzianki. Kto więc chce dobrze się zabawić w miłym gronie, a serdecznym nastroju, ten niechaj w niedzielę pospieszy do żeńskiego „Sokola“ do „Bagateli“, a naprawdę się nie zawiedzie.

— ZABAWA KARNAWAŁOWA POWSTANCÓW I WOJAKÓW, na sali Domu Towarzystw w sobotę dnia 18 bm wypadnie zapewne świetnie. Pominąwszy bowiem to, że na zabawę, będącą rodzajem zabawy reprezentacyjnej Tow. Pow. i Woj. tu, obwoda przyrzekli swoje przybycie cały szereg osób ze sfer urzędowych i wojskowych, wskazuje na wielkie zainteresowanie się zapowiedzianym wieczorem fankt zgłaszania się coraz więcej przyjacieli i sympatyków Tow. po informacje i zaproszenia. Zarząd rozesał już kilkaset zaproszeń, ilość pozostałych zaproszeń jest już bardzo nikła, od pierwotnie przewidzianej liczby odstąpić nie można, bo zabraknie miejsc na sali. Ktokolwiek więc jeszcze zaproszenia nie posiada, a chciałby spędzić sobotni wieczór wesoło w kulturalnym towarzystwie, niech spieszy na ul. Sienkiewicza nr. 9 (tel. nr. 640) do Sekr. Tow. Powst. i Woj., gdzie jeszcze zaproszenie można odebrać.

— INSPEKCYJA LOKALI WYBORCZYCH. Prez. Włoddek wraz z przewodniczącym Okręgowej Komisji Wyborczej sędzią Kornickim, zwiedził wczoraj wszystkie lokale wyborcze w Grudziądzu. Inspekcja dała rezultat wyzwalniający. Lokale wyborcze pozostają niezmiennione.

— WYKŁADY POLSKIEGO TOW. KRAJOZNAWCZEGO. W czwartek, dnia 16 bm. wygłosi kpt. Binder w auli seminarjum naucz., wykład na temat: Polskie Tow. Krajoznawcze, jego historia i jego zadania. W dniu tym odbędzie się walne zebranie Towarzystwa Krajoznawczego. Początek o godz. 7.15 — wstęp bezpłatny.

— ZJAZD NACZELNIKÓW SKARBOWYCH. W dniach od 24—25 bm. odbędzie się w Grudzi-

ądzu zjazd naczelników poszczególnych urzędów Pomorskiej Izby Skarbowej. Omawiane będą sprawy podatku przemysłowego i obrotowego. Na zebranie to przyjeżdża z Warszawy z Min. Skarbu insp. Świtalski, który już przed kilkoma dniami bawił w Grudziądzu.

— NA RZECZ ORKIESTRY DEJEJ S.M.P. PRZY FARBIE złożyli w dalszym ciągu pp.: Tow. Czeladzi Katolickiej 5 zł; Jan Wilewski, właśc. zakładu fryzjerskiego, 6 zł; B. Kaszewski, właśc. zakładu graficznego 5 zł; Józef Brzóska, właśc. sklepu tytoniowego 3 zł; Józef Andrzejewski, właśc. sklepu towarów kolonialnych, 2 zł.

Dziękując serdecznie za dotychczasowe ofiary, gorąco o dalsze datki na ten cel proszą:

Ks. Malinowski, patron. Cz. Dorau, prezes. Red. Rakowski, senior czl. hon.

— DO MIŁOSNIKÓW SPORTU SZERMIERCZEGO. Przy Tow. Sport. Olympia założono sekcję szermierki dla pań i panów, która pod fachowym kierownictwem p. Grzegorzycy, pilnie trenuje. Trenningi odbywają się w środy i piątki o godz. 20-ej w Domu Towarzystw przy ul. Moniuszki. Na członków zapisały się już panie i 7 panów. Dalsze zapisy na członków przyjmuje się podczas treningu.

Celem wyboru zarządu, zwołuje się zebranie organizacyjne, które odbędzie się we wtorek, dnia 21-go bm. o godz. 20.30 w hotelu Centralnym, plac 23-go Stycznia.

Za komitet organizacyjny: (—) Koprowski, por.

— MANDATY KARNE FUNDUSZU BEZROBOCIA W TORUNIU. 14 firm w Grudziądzu, które otrzymały mandaty karne Miejskiego Urzędu Policyjnego w kwocie 200 zł, z polecenia Funduszu Bezrobocia w Toruniu, prosimy w swym własnym interesie o skomunikowanie się dziś w środę telefonicznie przed południem ze Związkiem Tow. Kupieckich na Pomorzu. W czwartek nastąpi bowiem interwencja w Toruniu w sprawie powyższych mandatów.

— Z ZEBRANIA PRAC. KUPIECKICH. —

Walne zebranie Związku Pracowników Kupieckich w Poznaniu — oddział w Grudziądzu, odbyło się w dni 6 bm. o godz. 8-ej wiecz. w lokalu hotelu Kellasa. Zebranie zagał p. prezes Styburski Wacław. Do prezydium walnego zebrania powołano p. Piechockiego Józefa, jako przewodniczącego, do protokołu p. Kubisińskiego Edmunda. Następnie zdał ustępujący zarząd sprawozdanie z działalności rocznej Oddziału.

Na rok bieżący wybrano zarząd, w skład którego wehdzą następujący koledzy: pp. Piechocki Józef prezes; Krobski Stanisław zast. prezesa; Kawecki Aleksy sekretarz; Kobusiński Edmund zast. sekretarza; Szymkowiak Stanisław skarbnik; Chudysiewicz Leon bibliotekarz; Grabowski Marjan i Wiśniewski Zdzisław jako ławnicy. Komisja rewizyjna pp. Władysława Grochowska, Królikiewiczówna Eleonora, Linkowski Jan.

Nowy zarząd oddziału wzięł sobie za zadanie sprostać wszelkim zadaniom naszej organizacji. Celem naszym będzie zrzeszenie wszystkich jeszcze niezorganizowanych pracowników kupieckich w potężną organizację, zachęcając ich do tego przez danie im obrony socjalnej, kursów fachowych, kulturalnych oraz zebrania towarzyskie.

— MLECZNA SPRAWA. Zebranie miesięczne Koła Drobnego Kupiectwa odbyło się w poniedziałek w hotelu Kellasa pod przewodnictwem p. Szuleca. Na zebranie przybyło przeszło 70-ciu członków. Po odczytaniu protokołu p. Przyborska złożyła sprawozdanie z przebiegu zebrania producentów mleka oraz odczytała list tegoż zrzeszenia do Koła. Po dyskusji, w której zabierali głos pp. Kraśniewski, Lewandowski, Szulec dr. Rzepecki i Krüger, uchwalono domagać się w dalszym ciągu przyznania 4 groszy na litrze, wychodząc z założenia, że dzisiejszy zarobek nawet nie pokrywa podatku obrotowego.

W razie oporu producentów powzięto odpowiednie uchwały, celem zrealizowania swych słusznych postulatów. Następnie dr. Rzepecki przedstawił najważniejsze szczegóły odnośnie zliczenia zenań do podatku dochodowego i przemysłowego, oraz udzielił informacji na zapytanie w tej sprawie. Na skutek przemówienia, większość nawet nie obowiązanych do złożenia zeznań uskuteczniła je w dniu 14 bm.

Omówiwszy następnie nowy okólnik co do biur informacyjnych przy Izbach Skarbowych, sprawę interwencji w Miejskiej Kasie Oszczędności i zachęciwszy zebranych do zakupienia bloków Komitetu zwalczania zebraństwa, referent udzielił informacji na zapytanie co do niskiego rabatu na sól.

P. Genderka podniósł konieczność należenia do organizacji, a wywoły jego uzupełnił p. Krüger, wskazując na dobry rozwój Towarzystwa, które pomimo krótkiego istnienia kilka spraw zdołało pomyślnie załatwić. Właśnie na skutek wniosku Towarzystwa, Miejski Urząd Policyjny częściowo bada mleko, dostarczane przez produ-

centów do miasta, co przyczyni się do poprawy jakości mleka w naszym mieście.

Na wniosek p. Olesińskiego uchwalono zaprowadzić wykaz wierzycieli, którzy od szeregu miesięcy nie regulują swych należności w składach, poczem przewodniczący zamknął interesujące i żywe obrady.

— W UBIEGŁĄ SOBOTE odbył się w salach pod „Złotym Lwem“ drugi bal „Lutni“. Tow. to jak i bale jego mają w mieście naszym ustaloną renomę, to też nie dziwnego, że wspomniany bal wypadł pod każdym względem świetnie.

Za najpiękniejsze kostjумы wyznaczył Komitet 7 nagród wartościowych i to: I nagrodę otrzymała p. Grolewska Jadwiga, II Grochowska, III p. Czarnecka, IV Torbicka i trzech panów.

Przy dźwiękach dobrze grającej orkiestry i w miłym nastrój bawiono się ochoczo do rana.

Na tem miejscu wyrażamy życzenie, by „Lutnia“, która cieszy się tak dobrą opinią wystąpiła z koncertem wokalným, by przekonać swoich sympatyków, że nietylko wspaniałe bale umie urządzać, lecz i pielegnować śpiew — naszą kochaną pieśń polską. Obywatelstwo napewno doceni i poprze te doniosłe dążenia, tak gremjalnie, jak i zabawy.

— PO BALU „OLIMPIA“. W sobotę 14 bm. odbył się w Domu Towarzystw doroczny bal „Olimpia“, który zgromadził w gustownie przystrojonych salach całą elitę towarzyską Grudziądza. Za najpiękniejsze maski nagrodzone zostały panie: Naganowska (I nagr.), Hoheiselówna (II nagr.) i Piotrowska (III nagr.). Jury stanowili pp. Peickert, Zysnarski, dr. Dziegelewski, dyr. Morawski, Paszotta i Ceraficki. W niezmiernie wesołym i sympatycznym nastroju bawiono się do rana.

Życia naszych Towarzystw.

(rt) Związek Pracowników Kupieckich — oddział Grudziądz — urządza na zakończenie karawalu w dniu 20 bm. o godz. 20 herbatkę towarzyską, połączone z tańcami, na którą zaprasza sympatyków i członków. Zarząd.

(rt) Walne zebranie Tow. śpiewu „Lutnia“ odbędzie się dnia 24 lutego o godz. 7.30 wiecz. w lokalu pod „Złotym Lwem“, przy ul. 3-go Maja, z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie; 2) odczytanie protokołu z ostatniego walnego zebrania; 3) komunikaty zarządu; 4) Wybór marszałka, sekretarza i ławników; 5) sprawozdanie zarządu: a) sekretarza, b) skarbnika, c) bibliotekarza, d) prezesa, e) wydanie na-

gród za regularne uczęszczanie na lekcje; 6) dyskusja nad sprawozdaniem zarządu; 7) sprawozdanie rewizorów kasy i udzielenie zarządowi absolutorjum; 8) Wybór zarządu; 9) Wybór rewizorów kasy; 10) wybór chorążego i podchorążych; 11) Wnioski; 12) Wolne głosy. Wnioski piśmienne należy nadesłać do dnia 22 lutego na ręce prezesa p. Czarneckiego, ul. Toruńska 37.

O ile nie stawi się dosłateczna ilość członków, konieczna do powzięcia prawomocnych uchwał, odbędzie się w pół godziny później drugie walne zebranie, którego uchwały będą prawomocne bez względu na ilość obecnych członków.

Zarząd Tow. śpiewu „Lutnia“

(—) Czarnecki, prezes (—) Walter sekr.

(rt) Bacność Hallerczycy! Dziś w środę odbędzie się uroczyste zebranie Placówki Hallerczyków w lokalu p. Arendta przy ul. Lipowej o godz. 8-ej wiecz., poświęcone wiekopomnej bitwie pod Rarańczą, której to 10-letnią rocznicę obchodzimy, (przypadała na 12 bm.) Na to zebranie przybędzie z referatem prezes okręgu p. St. Połaszewski z Bydgoszczy.

Uprasza się, aby wszyscy Hallerczycy wraz z rodzinami, jaknajliczniej się stawili. Sympatycy armji błękitnej mile widziani. Cześć!

Za Zarząd: Kaźmierski, prezes.

(rt) Bacność Sokół konny! Plenarne zebranie Sokola konnego odbędzie się w piątek, dn. 17 bm. o godzinie 8-ej wieczorem w hotelu p. Kellasa przy ulicy Wybickiego. Wszystkich druhów wzywam o punktualne stawienie się. Na temże zebraniu przyjmuje się także nowych członków. A więc byli kawalerzyści i miłośnicy konnego sportu do szeregu. Czołem! Prezes.

(rt) Bacność Powstańcy i Wojacy! Przypominamy, że miesięczne zebranie odbędzie się dziś (środa) o godz. 7.30 w hotelu Kellasa przy ul. Wybickiego. Na porządku dziennym m. in. wykład p. prof. Bałachowskiego na temat „Sposób wybierania do ciał ustawodawczych w Polsce i innych państwach“. Przybycie wszystkich członków jest pożądane. Wolność! Zarząd.

(rt) Sekcja Bokserska Tow. Sport. „Olimpia“. Treningi bokserskie pod fachowem kierownictwem por. Koprońskiego odbywają się w środy i piątki od godziny 19.30 na górnej sali Domu Towarzystw przy ul. Moniuszki 8. Ze względu na zbliżające się zawody o mistrzostwo upraszam o regularne uczęszczanie na treningi.

Sadłowski, kierownik sekcji.

(rt) Z żeńskiego Sokola! Ćwiczenia gimnastyczne odbywają się co poniedziałki i czwartki na sali gimnastycznej przy gimnazjum żeńskim

(ul. Grobłowa) od godz. 7.15 do 8.30. Ze względu na to, że rozpoczynamy ćwiczenia zlotowe, proszę wszystkie druhy ćwiczące o punktualne uczęszczanie na lekcje, zaś panie, nie będące jeszcze członkami gniazda naszego, a mające chęć należeć do jednej z sekcji sportu u nas uprawianego (gimnastyczna lekkoatletyczna, tenisowa, pływacka) będą łaskawe zgłosić się u p. Kaczmarkówny ul. Lipowa 3 (skład cygar) — lub też wprost u naczelniczki na sali gimnastycznej. — Do wspomnianych sekcji przyjmuje się panie wyżej lat 18. Zastęp przygotowawczy (lat 14—18) ćwiczy w środy od godz. 6.30 na tej samej sali.

Naczelniczka.

(rt) Zebranie miesięczne sekcji piłki nożnej Towarzystwa Sportowego Olympia, odbędzie się w czwartek dnia 16 lutego br. o godz. 8-ej wiecz. w lokalu klubowym p. Dominikowskiego przy ul. Strzeleckiej. Przybycie każdego członka pożądane. Zarząd.

(rt) Bibułkowy bal dziecienny urzędu „Rodzina Wojskowa“ w salach kasyna 16 pułku art. pol. 19 lutego (w niedzielę), początek o godz. 15-ej (3). Tani bufet. Sala ogrzana.

Humor i Satyra.

DOBRE SERCE

— Co to, płaczesz? Przecież sama wymówiłaś miejsce...

— Tak, żal mi tej dziewczyny, która tu przyjdzie po mnie.

STANISŁAW JASIŃSKI.

O nasze morze i nasze ziemie...

(Ciąg dalszy.)

Sam Gero wystawił klasztor dla zakonnic wraz z kościołem.

Ofiara ta dla Pana Boga wypadła mu bardzo tanio, bo pieniądze na nią ukradł i złupieżył w chatach, opolach i grodach słowiańskich.

Tak kultura niemiecka instalowała się tam gdzie dziś Berlin...

Tak nawracano pogan, tak nawracano nasz lechicki lud nad Łabą i Odra. Pod nożem najeźdźców, pozbawionych wszelkiej cywilizacji, wszelkiej kultury, wszelkich uczuć ludzkich i wszelkiej moralności, wymarli narody.

Dlaczego wymarli?

Na to najlepiej nam odpowiedzą klasycy i pisarze greccy i rzymscy.

Grecki pisarz mówi: Do obozu cesarza Bysancjum przyprowadzono dwóch jeńców z geślami w rękach.

— Co wy za jedni? — pyta cesarz.

— Myśmy słowianie z nad zachodniego oceanu.

— Jakto — mówi cesarz — i wy w tak wielką podróż wybraliście się z geślami, a bez broni?

Odpowiedzieli jeńcy:

— Nasz naród nie umie przypasywać broni...

Oni, jak grecki oryginał mówi, nie umieją „hopla peribalestai tina!“

Ten stan rzeczy znakomicie komentują słowa rzymskiego historyka Tacyta.

Mówi Tacyt: „Germanie zdobywają wojną to, co inni zdobyli pracą...“

Teraz mamy rozwiązana zagadkę, dlaczego to wymarli narody lechickie nad Mzą, Łabą i nad zachodnim i północnym morzem.

Najzaczynniejszy, najmoralniejszy — jak mówi Adam Bremeński — lud na św.ecie, lud,

który nie umiał przypasywać broni, podbił naród, który to, co inni zdobywają pracą, zdobywa wojną!

W r. 1168, dnia 14 czerwca, pada ostatnie zachodnio-słowiańskie niepodległe państwo, pada Arkona. Zwycięzcy zaś ła zwyciężonych. Teraz zaczęła się niewola. Niemcy katuszą tych, którzy się poważa mówić słowiańskim językiem.

W r. 1327 Landgraf saski Fryderyk wprowadza karę cielsną dla tych, którzy mówią po słowiańsku.

Nad Łabą w r. 1298 wyrugowano słowiańską mowę.

W r. 1327 wymarła ona w Lipsku, a w roku 1404 na podbitej Ranie.

Jeszcze w XV wieku panuje prawo, że nad Łabą do cechu rzemieślniczego nie może być przyjęty Lechita i Słowianin, jeno Niemiec po ojcu i matce.

Pobici mieli twarde skonanie.

Jeszcze w XVI wieku pospolita mową w Szczecinie była mowa polska.

Z lat około 1700 posiadamy cenne świadectwo historyczne, dotyczące skonu połabskich słowian. We wsi Sitach (Süthen), rodzi się jakiś Jan Parun, który pisze swe pamiętniki. Był to słowiański renegat, który przybrał sobie nazwisko Schultze. Zmarł około r. 1734. Mówił po słowiańsku i napisał słowniczek języka wendyjskiego. O swej wsi mówi: Gdy ja, który liczę lat 47, umrę, gdy umrą w mej wsi jeszcze trzy osoby, to nikt nie będzie wiedział, jak się pies po słowiańsku nazywa.

Wreszcie i to zamarło.

Dziwny to był, zaprawdę, zbieg okoliczności, że w roku pierwszego rozbioru Polski zmarł ostatni nad Łabą człowiek, który w języku połabskim umiał odmówić „Ojczy nasz“.

Ale jeśli tak instalowała się niemieckość tam, gdzie dziś Berlin i nad zachodnim i północnym morzem, nad Łabą i Odra, to spojrzmy, jak instalowała się ta niemieckość i jej

kultura tam, gdzie Gdańsk...

Dnia 10 listopada 1308 r., podczas uroczystości obchodzonego odpustu św. Dominika, przebywający wówczas chwilowo w twierdzy Gdańskiej Krzyżacy zdradzieckim atakiem rzucili się na nieliczną załogę polską, a następnie wdarszy się w ulice miasta, wymordowali 10.000 polskiej i kaszubskiej ludności Gdańska.

Zważywszy czasy, w których się to działo, liczbę ofiar trzeba uznać za olbrzymią. Polskiemu miastu Gdańskowi za każdego zamachem ubyło w samych początkach jego rozwoju 10.000 lechickich autochtonów. Ich miejsce zajęli wkrótce Niemcy.

Jak w wiele lat później stolica carów moskiewskich została zbudowana na ciałach „stu tysięcy chłopów“, tak niemieckość Gdańska wzniosła się na trupach wymordowanych przez Niemców pierwotnych prawowitych właścicieli miasta.

Dzieje dnia 10 listopada 1308 r. w Gdańsku, aczkolwiek znalazły już swego historyka w osobie zasłużonego dziejopisa pomorskiego, księdza Stanisława Kujota, są w Polsce kartą nieomal zupełnie nieznaną.

Po raz pierwszy w literaturze polskiej echo tragedji Gdańska odzywa się w potężnym utworze Stefana Żeromskiego „Wiatr od morza“... Oto, jak praojcowie nowoczesnych Hunów chętnicy się tak chętnie kulturą, jako rzekomo przyrodzoną niemiecką bronią, zakładali fundamenty pod dzisiejszy Gdańsk: „Ktokolwiek zostawił broń w gospodzie, na noclegowisku, pomykał klasztorami zaukami po zbroję. Lecz nim zdołał dorwać się miecza i hełmu, padał pod razami pościgu, w sieniach, w dziedzińcach, na schodach. Pewien szlachcic polski zginął na wieży kościelnej. Inny przypasawszy brzeszczot, walczył sam z dziesiątkiem morderców w kościele. Żołnierze zakonu wtargnęli do obuźwu kościołów i przelewali krew ludzką wokół filarów, konfesjonatów i przy stopniach ołtarzów.

KRONIKA TORUŃSKA

SEKRETARJAT STANU ŚREDNIEGO
Koło TORUŃSKIE mieści się w lokalu „Ekspozytury
Gońca Nadwiśl. w Toruniu przy ul. Św. Ducha 13

MUZEU MIEJSKIE (w ratuszu) otwar-
te w niedziele, wtorki i piątki od godz. 11—13-ej.
6—7 wieczorem.

KSIĄZNICA MIEJSKA IM. KOPERNIKA
(Wysoka 12, tel. 940), otwarta codziennie z wyjąt-
kiem niedziel i świąt od godz. 9½—12 i od 16—19½

BIBLIOTEKA T. C. L. przy ul. Wysokiej
nr. 12, parter na lewo, otwarta codziennie z wyjąt-
kiem niedziel i świąt od godz. 11—13 i od godz.
15.30—18.30. — Filja na Jakóbskim przedmieściu
(Lubińska 44, prt.) czyni tylko w niedziele od 14—15

BIBLIOTEKA WOJSKOWA D. O. K. I
BIBLIOTEKA WIEDZY WOJSKOWEJ (przy
ul. Żeglarskiej, obok kasyna garnizonowego) —
otwarte codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Wypożyczalnia książek od godz. 15 do 20-tej, czy-
telnia czasopism od 15—21-tej.

Z Teatru Pomorskiego.

W środę olśniewająca rewja „Królowa No-
cy” w inscenizacji i reżyserji p. Witolda Zdzito-
wieckiego.

Repertuar Kin w Toruniu.

KINO „PALACE” — „Czarny Pirat”.

KINO „PAN” — „Postrach Puszczy”.

KINO „ŚWIATOWID” — „Mogila Niezna-
nego Żołnierza” podług powieści Andrzeja Stru-
ga. W roli głównej: Marja Malicki.

Unieważnienie 2 list wyborczych.

Na wczorajszym posiedzeniu wyborczej
Komisji okręgu A 29 (Tczew) unieważnione
zostały dwie listy wyborcze a mianowicie
Ch. rolników i mało rol. Kaszubów oraz „Bal-
ticum”. Unieważnienie list nastąpiło na pod-
stawie skonstatowania przez Komisję, że część
wyborców wycofała swoje podpisy, wobec
czego listy te nie posiadały warunków wymie-
nionych art. 23 ustawy wyborczej.

Nowa konfiskata „Słowa Pomorskiego”.

Wczorajsze „Słowo Pomorskie” zostało
skonfiskowane za cztery artykuły.

Co słyhać w St. Moritz ?

Nasze nadzieje przekreślone. — Hokeiści polscy ulegają Czechom 2:3.

Wczoraj rozegrany został w St. Moritz
meczek hokejowy pomiędzy drużynami Polski i
Czechosłowacji. Wszyscy spodziewali się
zwycięstwa Polaków, jednak drużyna nasza
grała o klasę gorzej niż dnia poprzedniego,
wykazując znaczne zmęczenie. Czesi nato-
miast zadziwili swą wysoką formą. W bramce
zespołu polskiego grał Stogowski, który spi-
sywał się doskonale. Natomiast inni gracze

zawiedli zupełnie. W pierwszej części wynik
był 1:1, w drugiej części znów obie strony
zdobyły po jednej bramce i dopiero w trze-
ciej części udało się Czechom uzyskać punkt
zwycięski. Sędziował p. Hinder.

Wobec tego wyniku pierwsze miejsce w
grupie zajęli: Szwecja (3 pkt.) przed Czecho-
słowacją (2 pkt.) i Polską (1 pkt.)

30 bramek w ciągu 20 minut.

Pierwsze słowo olimpijskie Kanadyjczyków.

Kanadyjczycy, słynni zwycięscy turnieju
hokejowego z Olimpiady paryskiej zdemasko-
wali się jeszcze przed rozgrywkami finałowe-
mi. Oto wczoraj podczas treningu z Belgami

niedościgli Amerykanie w ciągu 20-tu minut
umieścili w bramce europejczyków krążek
„tylko” 30 razy.

Bez komentarzy!

Dwie córki to majątek w pojęciu cygana Johna Cacksa.

Cygan amerykański, stały mieszkaniec mia-
steczka Dublin, John Cacks, posiadał dwie młode
i piękne córki. Miały one wielu starających się,
lecz John Cacks ani nawet nie chciał słuchać o
wydaniu ich zamaż, twierdząc wobec konkuren-
tów, że są jeszcze za młode. Ostatecznie dał się
przebłagać za cenę 5000 dolarów, wypłaconą mu
przez każdego z przyszłych zięciów.

W pierwszych dniach po rozstaniu się z cór-
kami John Cacks zatęsknił za nimi i wykradł o-
bydwie z domu młodych małżonków. W konse-
kwencji, uchodząc przed pościgiem poszkodowa-
nych, musiał się przenieść do innej miejscowości,

w której z biegiem czasu powtórzyła się historia
z Dublina.

Jak stwierdzają akta sędziego w Atalanta —
gdyż w końcu pomysłowemu Johnowi powinęła
się noga i dostał się do więzienia — John Cacks
w przeciągu kilku miesięcy zdołał w ten sposób
sprzedać swe córki sześć razy, otrzymując za nie
w łącznej sumie 60 000 dolarów.

Wywiedzeni w pole narzeczeni domagają się
za pośrednictwem sądu nie tylko zwrotu wpłaco-
nych dolarów, lecz i odszkodowania za wykra-
dzone żony.

Na czas postu

polecamy: jako omastę na chleb
i do nadziewania pieczywa fabrykaty

Boguna

jak: Marmeladę,
powidła śliwkowe
i mieszankę
z powidłem śliwkowym

C. F. MÜLLER i SYN

Fabryka marmelady i powideł barączanych

BOGUSZEWO-POMORZE

Adres telegr.: „BOGUNA”. Telefon nr. 1 i 11

Założone 1891 roku

Wszędzie do nabycia

Prosimy zwracać na

nasz znak ochronny

Cztery procent majątku niszczą szczury i myszy rocznie.

Zostało to statystycznie w wielu krajach
udowodnionem.

Niejeden nie zdaje sobie sprawy z tej
szkody, lub wstydy się przyznać, ale pomi-
nawszy szkody, jakie te gryzonie wyrządza-
ją, jest faktem, iż przenoszenie wszystkich
chorób zakaźnych odbywa się przez szczury.
Wystarczy, by szczur, na którego skórze gnie-
ździ się miljarde bakterji, otarł się o środki
żywności, by zakazić takowe, które dostaw-
szy się do organizmu ludzkiego, wywołują
najrozmaitsze choroby. Nie potrzebujemy tu
wspominać o nadgryzieniu środków żywno-
ściowych, które czynią takowe wprost rozsa-
dnikami chorób. Oprócz chorób zakaźnych
pojawiają się często bardzo najrozmaitsze li-
szaje, wyrzuty skórne itd., które nie może so-
bie ani chory, ani doktor wyjaśnić.

Spowodowane są zwyczajnie przez dot-
knięcie się do środków żywnościowych czy też
innych przedmiotów gołą ręką, przez które
szczur przeszedł. Choroby zwierząt, zarazy,
pojawiają się bez przyczyny w okolicach,
gdzie zjawienie się zarazy nie miało żadnego
podłoża. Powodowane są i przenoszone przez
szczury.

Koniecznym jest więc trucie szczurów
naraz w całych rejonach miejskich i wie-
jskich. Smutnym jest też, iż ludność nie docie-
nia tej konieczności i bagatelizuje sobie tru-
cie szczurów. Dla mydlenia oczu policji ku-
puje minimalną ilość trutek, wystarczających
zaledwie na dwie, trzy sztuki, by zadość urzy-
nić Rozporządzeniu. Dlatego koniecznym jest,
by ludność zrozumiała niebezpieczeństwo to i
sumiennie zabrała się do dzieła siłą własnej
woli, a nie pod groźbą kary policyjnej. Kilka
złotych, wydanych naraz, uchroni każdego
mieszkańca od szkody i niebezpieczeństw. Do-
bór trutek jest także bardzo ważny. Dotych-
czas używano do trucia szczurów pastę fosfo-
rową. Przekonano się jednak, iż szczury po-
siadają znakomity węch i nie ruszają tej trut-
ki. W ostatnich czasach używa się cebule
morskie z baryłem z najlepszym skutkiem, a
zaprawa, wabiąca szczury, czyni ten kasek
dla niego apetycznym. Na tej podstawie wy-
rabia obecnie fabryka „SANATOR” w Byd-
goszczy aprobowany przez Ministerstwo pre-
parat „RATOL”, który z najlepszym skutkiem
został wypróbowany w wielu miastach. Na
podstawie tych doświadczeń zarządził Magi-
strat trucie szczurów w Grudziądzu tymże
wypróbowanym preparatem. Bliższe wyja-
nienia podadzą ogłoszenia.

Nie papieraj polskim Nie
groszem obcych Nie

Cukiernia Wielkopolanka Plac 23 Stycznia
Kawiarnia Plac 23 Stycznia

w środę dnia 15 lutego br.

pożegnalny KONCERT
 o 20 z. 5-ej i 8-ej 7 letniego wirtuozy gry na Ksylofonie
Piotrusia Lejkina, o godz. 5 popo. specjalny koncert dla dzieci.

W czwartek dnia 16 lutego br.
wielki koncert powitalny
 słynnej orkiestry kapelm. **Dzięczkowskiego** znanego zdobywcy
 rekordu światowego.

Na koncerta powyższe uprzejmie zaprasza
GOSPODARZ.

Transporty

wszelkiego rodzaju samochodem
 ciężarowym na bliższą i dalszą
 :: :: odległość przyjmuję :: ::

M. Andrzejewski
 Grudziądz, ul. Ks. Budkiewicza 25.

Wytwornia mebli
 właściciel **Jan Stebart**,
 Wybickiego 21 daw. hotel
 Warszawski, wykonuje klub-
 bowe i salonowe garnitury,
 kanapy, leżanki i materace
 solidnie i po przystępnych
 cenach. (15)

**Warszawska
 racownia kolder**
 ulica Solna 3.
 wykonuje koldry puchowe
 wełniane i watawe, prze-
 robienie starych, zgreplo-
 wanie wełny i waty. 956

Owczarki W niedzielę dn. 19 lutego br.

wieczorek rodzinny
 na który uprzejmie zaprasza
Emil Schmidt.
 Wstęp dla masek wzbroniony. Początek o godz. 6 wiecz.

Z powodu powiększenia młyna sprzedam
motor gazowy 20 P. S. (fabryki Deutz)
odsiewnię (Askana)
tryjer i wentylator z aspiracją
 które oglądać można do 1. III. br. w biegu.
H. Rymer, Chelmża.

Ostrzenie brzytw, nożyc i ma-
 szyn do włosów,
 noży rzeźniczych itp., wykonuje solidnie i tanio

„SANITARJA” Grudziądz, ulica
 J. Wybickiego 25.
 Wytwornia protez wykonuje wszelkie aparaty
 ortopedyczne i protezy.

Zwapnienie żył.
 Stan zdenerwowania, zawroty głowy. Prosimy
 zażądać bezpłatnej broszurki o leczeniu domowym
 nieszkodliwym. Dr. Gebhard i Ska. Gdańsk, oddz 452.

**PRZY PODAGRZE I SCHIASIE NERWOBÓLACH,
 REUMATYZMIE I GRYPIE BÓLACH GŁOWY
 I ZAZIEBIENIACH**

OKAZAŁY SIĘ TABLETKI **TOGAL** ŚRODKIEM ZBAWIENNYM
SPRÓBUJJCIE.
A PRZEKONACIE SIĘ.

TOGAL
 ROZPUŚCZKA
 KWAS MOCZOWY

GERHARD F. SCHMIDT
 WYTWORNIĄ PREPARATÓW FARMACEUTYCZNYCH
 ZURICH, MONACHJUM, BERLIN, WIEN, BUDAPEST
 TORONTO (KANADA), GDAŃSK.

Moritz Maschke

Grudziądz 2 Pańska 2. Tel. 351.

Skupujemy
trzode chlewną
 począwszy od 14 funtów (70 kilo)
 i płacimy najwyższe ceny dzienne
 na dworcu w Grudziądzu w każdy
 czwartek od godz. 8-12 w poind.
 w Raczynie w rzeźni w każdy
 czwartek od godz. 8-12 w poind.
Marcin Cyrklaf, Bolesław Paszotta
 Wąbrzeźno. (1306)

**Ostatnie dni naszej
 sprzedaży białych towarów**

po cenach fabrycznych, po części nawet
 niż cen fabrycznych, daję niebywałą
 okazję korzystnego zakupu.

Prosimy nie zapomnieć wykorzystać
 tej rzadkiej okazji, a każdy z kupujących
 przekona się iż został rzetelnie obsłużony.

Hugo Szmeczel i Synowie
 Telefon nr. 160 Grudziądz Wybickiego 2/4.

Książki dla wszystkich.

Czar miłości. Ciekawa książka kochania i mi-
 łości zawierająca: przesady, gusła i zabobony,
 zwyczaje, obyczaje i obrzędy ludowe, śpiewki,
 powiastki, opowiadania i humoreski dotyczące
 zakonnych. Cena 1,20 zł., z przesyłką pole-
 coną 1,85 zł.

Złote ogień miłości Jednocześnie **Serca Ko-
 chające.** Tajemna korespondencja miłosna
 oraz różne rozmowy zakochanych i nar-
 zeczonych. Przytem: Serdeczne pozdrowienia
 do listów, wyroczenie, przepowiednie, tajemnice
 miłosne oraz piosenki i wiersze miłosne. Cena
 1,2 zł., z przesyłką poleconą 1,85 zł.

Wesoła družba. Owacje przemowy, powinszowa-
 nia, toasty, zwyczaje wiejskie, oraz pieśni we-
 selne dla družbów, družek i gości w różnych
 okolicach naszego kraju, z dodatkiem nadzw-
 yczajnym: Krakowskie wesele. Cena 0,80 zł.,
 z przesyłką poleconą 1,35 zł.

Śpiewnik miłosny. Wielki zbiór pieśni, śpiewek,
 piosenek i wierszy o wzajemnej, uczciwej i zdrad-
 zionej miłości, dla kochanków, zamłownych,
 pamię i kawalerów. Cena 0,50 zł., z przesyłką
 poleconą 1,05 zł.

**Starodawne śpiewki wiejskie, ludowe, żołnier-
 skie, dumki, arje, krakowiaki, wyrwasy, śpiewki
 miłosne i inne, śpiewane za dawnych lep-
 szych czasów, przez lu zi wesołych i uciesz-
 nych, parobczaków i dziewczek wiejskich oraz ta-
 kich, co to lubią: „Wesoło a nie utratnie!” Ce-
 na 0,50 zł., z przesyłką poleconą 1,05 zł.**

**Krakowiaki wiejskie, wiejskie, satyryczne i bruk-
 owe.** Przytem inne wesołe, dowcipne, miłosne
 i wesołe piosenki ludowe, do śpiewania w doli
 i nieoli. Cena 0,50 zł., z przes. polec. 1,05 zł.

100 Pieśni i piosnek rzemieślniczych, zawodo-
 wych i przemysłowych, wogóle pieśni dla ro-
 żnych stanów, tak dla szewców, krawców, ko-
 walców, stolarzy, rzeźników, kominarzy, murarzy,
 jakoteż dla gorników hutników, rolników i in-
 nych. Cena 0,80 zł., z przes. polec. 1,35 zł.

Rudiet pieśni światowych. Zbiór najwybrań-
 szych pieśni, śpiewek i piosnek ludowych, mi-
 łośnych, okolicznościowych, arji, dumek, wyr-
 wasów i innych. Cena 0,50 zł., z przesyłką
 poleconą 1,05 zł.

Zbiór pieśni polskich. Marsze, polonezy, kraw-
 kowiaki, mazury, mazurki, dumki, oraz inne
 pieśni patriotyczne, historyczne i narodowe,
 z czasów dawniejszych i obecnych. Cena 0,80
 zł., z przesyłką poleconą 1,35 zł.

**Śpiewki przy tańcu, na zabawie i w towa-
 rzystwie.** Krakowiaki, mazury, kujawiaki, ober-
 tasy i polonezy. Tańce wiejskie: górnosiłski
 obracany, cieszyński powolny, kujawski chodzo-
 ny i wiele innych. Przytem: pieśni i piosenki
 zabawne, towarzyskie i ludowe. Cena 0,50 zł.,
 z przesyłką poleconą 1,05 zł.

Do nabycia
 w **KSIĘGARNI WIKTORA KULERSKIEGO**
 Grudziądz - Tuszewo
 i **Ekspozyturze Księgarni** w Grudziądzu,
 ulica Wybickiego nr. 9.

Stemple kauczukowe
 wykonuje
Drukarnia „Wiedza”
 Grudziądz
 Wybickiego 33

**Reparacje
 i ładowanie**
 akumulator. radjowych
 i starterowych wykonuje
 tanio i szybko

Zakłady Elektrotechniczne
F. Maciejewski
 Grudziądz, Mickiewicza 4
 Tel. 816. Tel. 816.

Uwaga! Uwaga!
 Niniejszem podajemy Szan. Publiczności
 do wiadomości, że skład nasz
sprzed. luster i obrazów na raty
 został przeniesiony z ul. Toruńskiej 23/25
 na ulicę Mała-Groblową nr. 10/12.
 Prosimy o dalsze poparcie naszego przedsię-
 wzięcia z poważaniem (1870)

Fabryka luster i obrazów „Verum”
 Bydgoszcz — J. Budzikowski
 Filja Grudziądz, Mała-Groblowa 10-12.

Najtańszy zakup mebli
 wszelkiego rodzaju
 w Zakładzie Stolarskim, przy ul. Spichrzowej 22.

**Materace, kanapy
 fotele i leżanki**
 w wielkim wyborze poleca:
Fabryka materacy i mebli wyściełanych
GRUDZIĄDZ, ul. Solna 3. Telefon 84.

**Znawcy piją tylko
 herbatę cejlońską
 „Japończyk”**

Polecamy gatunki:
 „Gwiazda Japonji”, „Nadzw-
 yczajna”, „Nr. 17” i w białan-
 Rach czerwonych oraz lużem

Dom Wysyłkowy „Polmyd”
 St. Lotysz i Ska., Grudziądz
 ul. Pańska 25. Telefon 39.

Obwieszczenia urzędowe władz miejskich.

Według prawa prasowego odpowiada za dzień niniejszy
nadszef sekretarz miejski
Samazy Raszkowski w Grudziądzu.

Przetarg ofertowy.

Magistrat miasta Grudziądza zamierza wydać w drodze przetargu publicznego wykonanie prac instalacyjno-wodociągowych oraz gazowych w znajdującym się w budowie domu robotniczym przy ul. Bydgoskiej.

Oferty należy składać w zapieczętowanych kopertach z napisem: „Oferta na prace instalacyjno-wodociągowe i gazowe“, w niżej podpisanym urzędzie do dnia 22 bm, godz. 12-iej w południe, o którym to czasie nastąpi otwarcie ofert w obecności ewtl. przybyłych oferentów.

Wzory ofert wydaje za opłatą w godzinach biurowych, niżej podpisany urząd, który również udziela bliższych informacji.

Magistrat zastrzega sobie prawo swobodnego wyboru oferenta, podział prac pomiędzy kilku oferentów lub nieuwzględnienie żadnej oferty.
Grudziądz, dnia 14 lutego 1928 r. (1387)

MAGISTRAT

Wydział V. — Budownictwo.

Koniec działy ogłoszeń urzędowych.

**Pomorski Urząd Wojewódzki
Wydział Rolnictwa w Toruniu**

ogłasza ustny przetarg dzierżawy, części następującego jeziora:

W jeziorze	Powiat	Powierzchnia wody w ha.	Suma przypuszczalnego do przjęcia jeziora	Wadium	Termin przetargu	Lokal przetargowy	Czas trwania dzierżawy	Uwaga
W Objezierzu Chojnickim	ca. 20,47 ha.	około 600 — zł.	100 — zł.	15. III. 28 r. godzina 10	Pom. Urząd Wojewódzki pokój 45	od 1. III. 28 r. do 31. VI. 39 r.	Jezioro w Objezierzu jest częścią jeziora Wysocko-Objezińskiego	

Ubiegający się o dzierżawę, winni nadesłać do Pomorskiego Urzędu Wojew. w Toruniu najpóźniej do 10. III br. referencje znanych obywateli kraju, dowody fachowości rybackiej, posiadającego własnego majątku i dowód obywatelstwa polskiego.

Wadium winno być złożone w dniu submisji w Urzędzie Wojew. Po ukończeniu submisji wadium 3 najwięcej dających, zostanie zdeponowane w Kasie Skarbowej w Toruniu, do czasu zatwierdzenia dzierżawy przez Ministerstwo, a pozostałym reflektantom zwróci się wadium natychmiast.

Bliższych informacji udziela w pokoju 45 w godzinach od 10—13.

Za Wojewodę:

(—) Ceniowski.

w/z. Naczelnika Wydziału Rolnictwa.

Miejski Urząd Policyjny zarządził na dzień 21 i 28 lutego 1928 r.

ogólne trucie szczurów.

Z uwagi na to że:

1 para szczurów rozmnaża się rocznie na 860 sztuk.

1 szczur zjada dziennie 37 gr. chleba

860 szczurów zjada rocznie 600 centnarów chleba.

Szczur jest roznosicielem zarazy i wszelkich chorób.!!!

Cyfrы i fakty te winny każdego spowodować, że nie będzie lekceważył trucia, lecz z całą energią w obronie swego mienia i zdrowia działać będzie.

RATOL (aprobowany przez Min. Spraw Wewn. p. Nr. 32) tępi radykalnie.

Do nabycia w wszystkich aptekach i drogerjach.

Główny skład: Apteka pod LWEM ulica Pańska nr. 22.

Przetarg przymusowy.

W czwartek dnia 16 lutego br. o godzinie 11 przedpoł. sprzedawać będą w drodze przetargu przymusowego za gotówkę najwięcej dającemu w Mazankach, powiat Grudziądz u p. S. Rupa co następuje:

2 świnie 40 i 80 funt, i manez. (1388)

Smarz

komornik sądowy.

Obwieszczenie.

Do wiadomości członkom Kasy Chorych m. Grudziądza.

Lekarz naczelny

Przyjmuje odtąd w gmachu Kasy Chorych miasta Grudziądza o godz. 9—10 przed południem pokój nr. 9, I piętro, wejście z ulicy Murowej.

Zakres działania

1. Zatwierdzenie recept i innych środków pomocniczych;
2. Wnioski na uzębienie, naświetlania, prześwietlania, kąpiele, masaże itp.;
3. Wnioski leczenia w uzdrowiskach, urlopy podczas choroby.
4. Zgłoszenia dla obłożnie chorych. (1386)

Kasa Chorych miasta Grudziądza

(—) Krzywiński przewodniczący.

Sprzedaje

Mebie

mało używane, korzystnie sprzedam, Turzyński, ul. Młyńska 10.

Oberża

ze składem kolonialnym wraz z składem rzeźniczym, do tego 4 mrg. ziemi pszennej, zabudowania masywne, w dużej kościelnej wsi, zaraz bardzo korzystnie na sprzedaż. Wiadomość: Grudziądz Radzyńska 9, parter pr.

3 składy

z mieszkaniem 2 wprost od gospodarzy nadających się na każde przedsiębiorstwo. Zgl. Biuro Pośrednictwa Głazewski i S-ka Strzelecka 1a. 1393

Duży wybór

kamienie i will od 10 do 200.00 zł., domy rentowne ze składami do objęcia zaraz w Biurze pośrednictwa Głazewski i S-ka Strzelecka 1a. 1394

Kompl. pokój

męski z garniturem klubowym (jak nowy), korzystnie na sprzedaż. Wiadomość Nadgórną 38 p. p.

Motor

1 P. S. na sprzedaż. Koszarowa 24 parter. 1639

Mam na sprzedaż:

Dwa ładne domy razem z ogrodem i 2 mrg. roli w Grudziądzu. Cena 25.000 zł. Kamienica, kabaret, restauracja i fab. cukierk. bardzo tanio. Cena 40.000 zł. Kamienica z 3 skład. i mrg. roli w ruchl. miasteczku Pom. Cena 3.000 dolarów. Domek ogród owocowy i 2 mrg. roli przy Grudziądzu. Cena 6.000 zł., i wiele innych średnich do największych obiektów. 1398 Br. O z g a. Grudziądz Wybickiego 35.

Mieszkania

Umebl. pokój

do wynajęcia. Radzyńska nr. 7 II p. 1434

Reklama

umiejętnie umieszczona, daje zawsze pewny skutek, dlatego ogłaszaj się tylko

w Gońcu Nadwiślańskim

OBUWIE

po cenach fabrycznych polecam w wielkim wyborze

S. Rotszuld, Grudziądz ul. Stara-Rynkowa 2.

3 pokoje z kuchnią i 1 pokój z kuchnią od zaraz do wynajęcia Czarnecki Biuro pośrednicze Grudziądz, Plac 23-go Stycznia 13. 1:64

Pan. na dobrem stanowisku, poszukuje niekierującego

umebl. pokoju

Okolice obojętne. Łaskawe zgłoszenia do Adm. Gońca Nadw. śl. pod nr. 1336.

1—2 pok. z kuchnią poszukuje. Czyszczenie według umowy. Zgl. do adm. Gońca Nadw. pod nr. 1354.

Wolne posady

Pomoc. fryzjerski zaraz potrzebny. Także uczennica i uczeń mogą się zgłosić. Salon fryzjerski Juljan, Stara 12.

Zdolna modystka

(podręczna) może się zgłosić do składu kapeluszy damskich „Mimoza“, ulica Długa 6. 1396

2 nakładaczki

z dobrą praktyką potrzebne od zaraz do drukarni „Wiedza“ Wybickiego 33

Pomocnik fryzjerski

dobra siła w damskim strzyżeniu jak i męskim salonie potrzebny od zaraz Jan Nowakowski, Strzelecka 1a. 1361

Czeladnika starszego

na lepszą i stałą pracę, przyjmę od zaraz J. Tysiński, mistrz stolarski, Plac 23 Stycznia 7. (1357)

Potrzebny chłopiec

do posługi. Drogierja Bałtk. ul. Lipowa nr. 5.

Domowy

uczciwy, trzeźwy, znający obsługę parowego ogrzewania i drobne naprawy światła, kawaler, tylko do brzo polecony, który już podobne stanowisko zajmował, może się zaraz z odpisami świadectw zgłosić pod „Domowy“ do Adm. Gońca Nadwiśl. (1392)

Służąca

do wszelkiej pracy potrzebna. Mickiewicza 4 I p. dr.

Poszuk. posady

Krawcowa podręczna poszukuje posady od zaraz. Zgłosz. do Adm. Gońca Nadwiśl. pod nr. 1367.

Panienska

poszukuje posady do dzieci umiejąca także szyć i haftować. Zgl. do Adm. Gońca Nadw. pod nr. 1368.

Zguby

Zgubioną książkę wojskową na imię Bronisław Murszewski wystawioną przez Dow. 8 p. saperów, unieważniam.

Różne

Plisowanie, Karbowanie

spódniczki już od 3.50 zł. hafty — Karbowanie mereżki

Wykon. solidne i szybkie.

M-me Marie (93)

Puszczyńska Grobla nr. 18.

Majątki ziemskie

wskiego rodzaju dzierżawy, zamiany zgłoszenia kupna i sprzedaży załatwia Biuro pośrednictwa Głazewski i S-ka, ulica Strzelecka 1a. 1395

Wypożyczam

eleganckie kostiumy na bal maskowy. Wiadomość ul. Strzelecka 8. biuro.

W. CZARNECKA

Pracownia karbowania, plisowanie, czyszczenie chemiczne, prasow. sztywnej bielizny. (1578)

Grudziądz, ul. Szewska 4.

Każdą ilość

beczek

od oleju, smoły i sędziówki kupuje stałe (223)

Venzke & Duday

Grudziądz ulica Małomyślna 3/5.

Uwadze pań

Poleca się

sztywną pracownię

sukien damskich

Danuta

ul. Długa 8, I piętro.

Od najelegantszych do najskromniejszych. Ceny bardzo przystępne. (41)

Maszyny do szycia

„Singera“

na 12 rat miesięcznych.

Kurs haitu i szycia bezpłatnie. (11)

„SINGER“ Grudziądz

Plac 23-go Stycznia 27.

Warszawska

pracownia

gorsetów

Grudziądz, Ogrodowa 7

parter, w podwórzu II sieni wykonuje biustonosze, paski, bandaże i gorsety dla utonnych przeróbki i reperacje.

Ceny przystępne.

Dziennie świeże

bydlingi

z własnej wędzarni

poleca

Fr. Ziolkowski

Grudziądz

Spichrzowa 10. Tel. 921.

Goniec Nadwiślański wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt i kosztuje przy odbiorze w administracji 2,50 zł. miesięcznie, 7,50 zł. kwartalnie; przez pocztę lub w listonosza miesięcznie 2,86 zł., kwartalnie 8,58 zł., w opasce w Polsce 4,00 zł. miesięcznie, 9,48 zł. kwart.; zagranicą równowartość 4,75 zł. mies., 14,25 zł. kwartalnie. Ogłoszenia kosztują 12 groszy od wiersza milimetrowego jednolamowego na stronie ogłoszeniowej, wśród tekstu 50 groszy, przed tekstem 1,00 zł. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 15 groszy, każde dalsze 10 groszy. Dla poszukujących pracy 50% zniżki. Przy częstszym powtarzaniu ogłoszenia odpowiedni rabat. — Dla członków Spółdzielni osobny rabat. — Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. — Omyłki w ogłoszeniu nie upoważniają do żądania zwrotu gotówki, ani też nie obowiązują administrację do bezpłatnego powtórzenia anonsu, jeżeli temsamem treść ogłoszenia nie jest zasadniczo zmieniona. Redaktor naczelny: Leon Sobociński, w Grudziądzu. Redaktor odpowiedzialny: Leon Dołński w Grudziądzu. Nakładem: Spółdzielni Wydawniczej „Zjednoczenia“ z siedzibą w Grudziądzu. — Naczelny redaktor przyjmuje od godz. 4—5 popoł. — Rękopisów nie zastrzeżonych Redakcja nie zwraca. Druk.: Zakł. Graf. W. Kulerskiego w Grudziądzu.